

SLOVENSKI Vestnik

ŠTUDIJSKA KNJIŽNA
R & V N E

AGENCIJA
LJUBLJANA

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z.o.j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 17

Letnik X.

Celovec, petek, 17. junij 1955

Štev. 24 (686)

Avstrija na pragu dokončne svobode

Zgled, ki ga je dala avstrijska vlada pri ratificiranju državne pogodbe, je pokazal prve uspehe. Komaj da je v sredo preteklega tedna podpisal pogodbo zvezni prezident dr. Körner in s tem zaključil ratifikacijo s strani Avstrije, je tri dni zatem obravnaval to vprašanje tudi že prezidij Vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze, ki je prav tako zaključil ratifikacijo. S tem je Sovjetska zveza kot prva izmed štirih zasedbenih sil potrdila in sprejela pogodbo o zopetni vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije.

Sovjetski zvezi sledi Amerika, kjer je zunanje-politični odbor senata v torek tega tedna obravnaval avstrijsko državno pogodbo in s soglasnim sklepom predlagal senatu ratifikacijo. Ob zaključku redakcije podrobnosti še niso znane, objavljena je bila le izjava predsednika zunanje-političnega odbora, ki je izrazil upanje, da bo senat še tekom tega tedna ratificiral pogodbo.

Tudi ostali dve državi, ki morata potrditi državno pogodbo — Francija in Anglija — se že pripravljata na zadnji korak, ki je še potreben do dokončne svobode Avstrije. Angleški zunanji minister je izrazil svoje prepričanje, da parlament ne bo imel nobenih ugovorov proti skorajšnji predložitvi pogodbe kraljici Elizabeti, katera mora potrditi ratifikacijo.

Avstrija je medtem že temeljito pripravljena na trenutek, ko bo kot popolnoma samostojen in neodvisen gospodar prevzela svoje premoženje. Pri tem igra glavno vlogo dvoje vprašanj: gospodarska ureditev in vojaščina. Tako eno kot drugo razburja duhove v vodstvu posameznih političnih strank kakor tudi med prebivalstvom. Pri bodoči gospodarski ureditvi je nedvomno velikega pomena dosejanje nemške imovine, s katero bo odslej razpolagala Avstrija sama in kar bo pomenilo gotovo obogatitev državnega gospodarstva. Prav tako pa spadajo sem tudi obveznosti, ki jih Avstrija prevzema z državno pogodbo ravno na gospodarskem področju in ki jih bo treba pravično porazdeliti na posamezne plasti.

Vprašanje bodoče avstrijske vojske trenutno nedvomno najbolj zaposluje vso avstrijsko javnost, saj gre tukaj za ureditev usode pre-

cejšnjega dela državljanov. Zato tudi ni čudno, da sta se s tem vprašanjem že ponovno bavila tudi parlament in ministrski svet. Doslej so v tej zadevi prišli do soglasnega sklepa, da bo bodoča vojska podrejena zveznemu kanclerju, v katerega uradu bo osnovan poseben oddelek za obrambna in vojaška vprašanja, ne pa posebnemu obrambnemu ministru, kot so mislili in upali gotovi ljudje, ki se pač radi navdušujejo ob vojaških paradah. O obliki vojske so mnenja še deljena in so sklenili, da bo posebna parlamentarna komisija proučila vojaška vprašanja v Švici in na Švedskem.

Pa tudi zasedbene oblasti se že temeljito ukvarjajo z dejstvom, da bodo morale vse zasedbene sile v teku 90 dni po ratifikaciji avstrijske državne pogodbe zapustiti deželo.

Prijateljstvo, zgrajeno na temeljih enake borbe

Včeraj je bil zaključen desetdnevni obisk ministrskega predsednika Burme U Nuja v Jugoslaviji, ki je nedvomno velikega pomena za poglobitev odnosov med Burmo in Jugoslavijo ter azijskimi in evropskimi deželami na sploh. Od veličastnega sprejema na beograjskem letališču pa vse do konca obiska je bil U Nu s svojim spremstvom deležen navdušenega pozdravljanja v vseh krajih Jugoslavije, ki jih je obiskal. Med svojim obiskom si je ogledal razne znamenitosti države, na beograjski univerzi so mu podelili diplomsko častnega doktorja književnosti, v Sloveniji pa se je udeležil proslave desete obletnice osvoboditve v Kopru, kjer je bila mogočna telovadna prireditev »Partizana« z udeležbo nad 10.000 članov in članic iz Primorske, Notranjske, Gorenjske in Ljubljane. Ob tej priložnosti je imel tudi govor, v katerem je zlasti poudaril prijateljske vezi med narodi Burme in Jugoslavije, zgrajene na temeljih enake borbe za osvoboditev in neodvisnost dežele in na temeljih gradnje socializma.

V teku zadnjih tednov so v številnih krajih izročili avstrijski upravi razne doslej od vojaščne zasedene objekte, prav tako so na dnevnem redu dražbe najrazličnejšega blaga. Kar pa je najvažnejše, je dejstvo, da je medzvezniški svet prenehal izvajati svojo kontrolo nad zakoni, ki jih sklene avstrijski parlament.

Zvezni kancler izreka zahvalo za čestitke ZSO

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je na brzojavko, ki jo je 15. maja poslala zveznemu kanclerju ing. Raabu, te dni prejel naslednji odgovor:

Za čestitke, ki ste mi jih poslali ob priložnosti podpisa avstrijske državne pogodbe, se pristrčno zahvaljujem.

Izrazil je tudi občudovanje Burmancev za jugoslovanske voditelje in dejal:

»Malo je primerov v vsej zgodovini človeštva, ki bi jih mogli primerjati s herojskimi borbami in žrtvami vašega velikega voditelja maršala Tita in njegovih tovarišev. Jugoslaviji so priborili v mednarodni politiki mesto, ki ji ga lahko zavidajo mnoge stare in močnejše dežele. Sledite mu, kajti Tito je moder in hraber v vojni in daljnoviden v miru. Ne štedite v zaporu za dovršitev velike stvari socializma pod vodstvom maršala Tita, pa boste ustvarili v svoji deželi domovino velikih in srečnih ljudi.«

Med obiskom U Nuja v Jugoslaviji so bili tudi državniški razgovori med zastopniki Jugoslavije in Burme, in sicer najprej v Beogradu, za zaključek pa na Brionih. Medtem ko so se v Beogradu menili o vprašanjih svetovne politike in odnosih med posameznimi deželami, so bili razgovori na Brionih v prvi vrsti posvečeni gospodarskim problemom in medsebojnim odnosom med obema deželama. O razgovorih je bilo objavljeno skupno uradno poročilo, ki poudarja enako mnenje Jugoslavije in Burme o mednarodnem položaju, kjer da se razvija proces popuščanja napetosti in je zato treba izkoristiti sedanje možnosti za ustvaritev ugodnejšega vzdušja in za ureditev odprtih vprašanj svetovne politike. Predvsem je poudarjeno trdno prepričanje obeh dežel, da je politika aktivne koeksistence edina pot, po kateri bo mogoče zagotoviti trajen mir. Na gospodarskem področju so poudarili pomen izboljšanja blagovne izmenjave, ki da je eden izmed najbistvenjših elementov v razvijanju medsebojnega sodelovanja, zaradi česar je bila sklenjena znatna razširitev gospodarskih stikov med Burmo in Jugoslavijo.

Mariborčani se zahvaljujejo za navdušeni sprejem v Celovcu

Slovensko narodno gledališče v Mariboru, ki je ob svojem gostovanju v Celovcu uprizorilo na predstavi Slovenske prosvetne zveze Smetanovo opero »Prodana nevesta«, je naslovlilo na predsednika SPZ pismo naslednje vsebine:

Spoštovani gospod predsednik!

Uprava Slovenskega narodnega gledališča in direkcija Opere v Mariboru se iskreno zahvaljuje Slovenski prosvetni zvezi in še posebej vam, tovariš predsednik, za izredno ljubeznivost, pozornost in gostoljubnost, ki jih je bil deležen operni ansambel našega gledališča ob svojem obisku v Celovcu.

Prepričani smo, da je tudi ta naš obisk prispeval k poglobitvi odnosov med Koroško in Slovenijo ter k še tesnejšim stikom med nami in našimi brati na Koroškem.

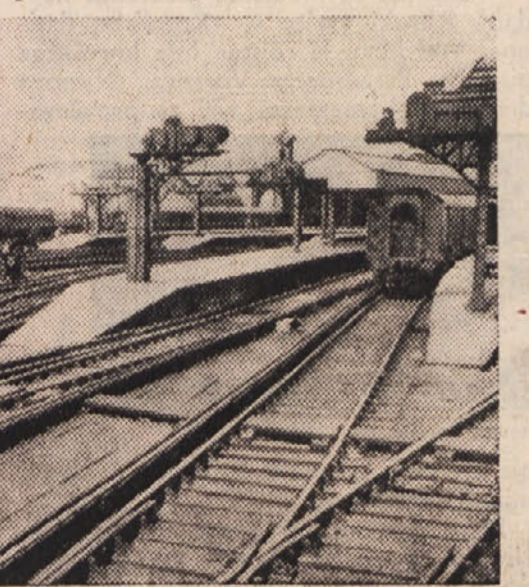
Sprejmite našo iskreno zahvalo in pristrčno pozdrave!

Stavka britanskih vlakovodij in kurjačev končana

17 dni trajajoča stavka 70.000 britanskih vlakovodij in kurjačev je bila v torek zaključena. Še v zadnjem trenutku pred začetkom stavke je angleški minister za delo vodil razgovore z zastopniki prometne komisije glede plač železničarjev. Vendar uspehov ni bilo. Tako se je pričela 28. maja o polnoči stavka, ki je ta-

s tem stavka končana. Kurjači in vlakovodje so takoj pričeli z delom.

Trajalo pa bo še nekaj dni, preden bodo premagane vse težave, ki so nastale zaradi stavke. Vsa skladišča so polna blaga, ki ga bo treba najprej odpremiti in tako zopet omogočiti normalni blagovni promet. Cenijo, da je železniška uprava

korkeoč ustavila ves promet v Angliji. Ves čas stavke so se vršili razgovori med sindikatom in prometno komisijo. Končno so le prišli do začasnih zaključkov. Na osnovi dogovorov se bodo v teku enega tedna začela pogajanja o novem plačilnem osnutku za vseh 500.000 železniških uslužbencev v Angliji. Na podlagi teh sporazumov je sindikat izjavil, da je

utrpeła zaradi stavke okoli 15 milijonov funtov šterlingov škode (okoli 1 milijarde šilingov).

Slika (AND) predstavlja eno največjih londonskih postaj, Waterloo-station, kjer je bilo za časa stavke prazno, kot bi vse izumrlo, čeprav je postaja sicer ena najbolj prometnih v britanskem glavnem mestu.

Ob »Südmarki« se ločijo duhovi

Državna pogodba, ki jo je te dni parlament soglasno odobril, vsebuje tudi obvezno določilo, da se mora prepovedati delovanje organizacij, ki stremijo za tem, da se slovenskemu prebivalstvu odvzame njegov narodnostni značaj in pravice, ki mu kot narodnostni manjšini pripadajo.

Oprti na to določilo smo koroški Slovenci javno povedali, da oživitve raznarodovalne organizacije »Südmark« ni združljiva z državno pogodbo. Z vso ostrino smo protestirali proti obstoju te organizacije, ki je sama napovedala, da hoče obnoviti svoje delovanje v tradicionalnem, to je raznarodovalnem in ponemčevalnem duhu, ter zahtevali, da oblasti prepovejo njeno udejstvovanje, naperjeno proti našemu ljudstvu.

Oživitve »Südmarke« pa ni vzbudila pozornost in odpor samo pri našem ljudstvu, marveč tudi pri mnogih sodeželanin nemškega jezika, ki se prav tako zavedajo nevarnosti oživljanja »tradicionalnega duha« iz dobe velenemških nacističnih podvigov na Koroškem.

Tudi v sosedni Sloveniji je oživitve »Südmarke« povzročila zaskrbljenost. Slovenski poročevalec in Ljubljanski dnevnik sta opozorila na raznarodovalno dejavnost te organizacije, ki se v preteklosti ni omejevala le na slovenske kraje na Koroškem, marveč je segala celo globoko na ozemlje današnje Slovenije. Oba lista sta izrazila začudenje, da organizacija s takšno preteklostjo kljub jasnim določbam državne pogodbe spet lahko pričinja s svojim rovarjenjem.

Te dni je k zopetni ustanovitvi »Südmarke« zavzel stališče tudi koroški deželni glavar Wedenig. V odgovoru na protestno pismo, ki mu ga je poslala Zveza demokratičnih žena, je deželni glavar med drugim zapisal: »Glede šolskega društva »Südmark« sem popolnoma vašega mnenja. Še preden se je pri meni interviralo, sem opozoril pristojno ministrstvo. Ustanovitev društva je že odobrena in bi bilo mogoče proti njemu nastopati šele, če bi se udeleževalo v nasprotju s pravili. Varnostni direkciji sem naročil, naj posebej pozorno opazuje delovanje tega društva.«

Stališče in naročilo deželnega glavarja varnostni direkciji, zahteva naših in drugih avstrijskih organizacij po prepovedi »Südmarke« ter kritični odmev ob njeni oživitvi v jugoslovanskem tisku gotovim krogom na Koroškem ne gre v račun. Drug za drugim so prilezli na dan. »Volkszeitung« rohni nad »predrznostjo Titokomunistov na Koroškem, ki se drznejo zahtevati razpustitev nemških društev«. »Allgemeine Bauernzeitung« se hujuje nad socialistično deželno vlado, ki baje dopušča, da »se skušajo Titokomunisti z vsemi sredstvi vedno bolj zasidrati na »nemški« koroški zemlji«. Ta list se repenči, da »se bo »Südmarka« borila za vsako ped zemlje, ki se jo hoče iztrgati nemškemu narodu«. Tudi »Salzburger Nachrichten« se razburjajo nad zahtevo po razpustitvi Südmarke in nad stališčem, ki ga je zavzel deželni glavar glede te organizacije.

Končno je čisto prav, da so se oglasili tudi zagovorniki Südmarke. Iz njihove zavzetosti za nemško društvo, za nemški narod na Koroškem je jasno razvidno, kaj imajo dejansko za bregom in čemu jim bo oživljena Südmarka. Demokratična in miroljubna koroška javnost, ki ne istoveti svoje avstrijske domovine z nemštvom, pa bo storila prav, če bo — še poleg nadzorstva varnostne direkcije nad delovanjem Südmarke — budno pazila in poskrbela za to, da temne sile preteklosti ne bodo pognale iz »tradicionalnega duha« spet sveže korenine.

Proga med Beljakom in Področčico je elektrificirana

Na železniški progi med Beljakom in Področčico vozijo vlaki že nekaj časa na električni pogon. Minuli petek pa so ta napredek v omrežju avstrijskih zveznih železnice primerno proslavili. Slovesnost v Področčici je bila še posebej podčrtana z navzočnostjo zveznega ministra dipl. ing. Waldbrunnerja, ki je uradno otvoril novo

Kmetijska zbornica spet pod svojo streho

Po obnovitvi in dograditvi med vojno vsled bombardiranja močno prizadetega poslopja v Celovcu, ki je s poljedelsko šolo in deželnim kulturnim svetom več desetletij služilo izobraževalnim namenom koroškega kmetijstva in v katerem se je po njeni ustanovitvi leta 1932 nastanila koroška kmetijska zbornica, so v soboto predali zgradbo spet svojemu namenu. Z obnovljeno palačo je dobila končno tudi kmetijska zbornica kot interesna predstavica koroških kmetov svoj reprezentativni sedež, kakor ga imata že nekaj let delavstvo v delavski zbornici ter trgovina in obrt v svoji zbornični palači.

Otvoritvene svečanosti se je udeležil tudi poljedelski minister Thoma ter predstavniki vseh avstrijskih kmetijskih zbornic in mnoge osebnosti koroškega javnega življenja. Prezident koroške kmetijske zbornice Gruber se je v svojem otvoritvenem govoru zahvalil med drugim tudi vsem koroškim kmetom, ki so s plačevanjem zborničnih doklad prispevali k obnovitvi zborničnega poslopja.

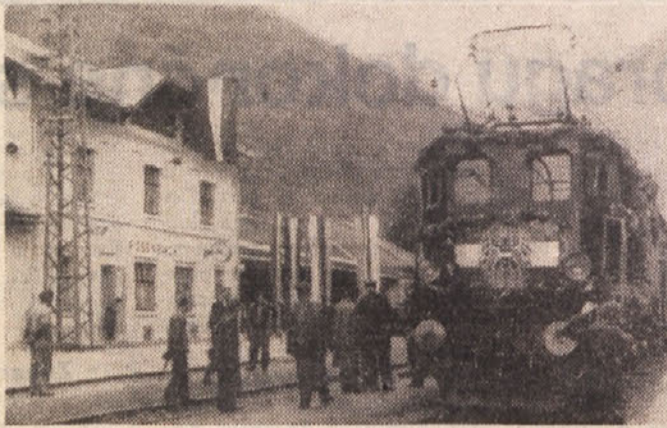
Razveseljivo je, da je dobila tako pomembna ustanova, kakor je koroška kmetijska zbornica, spet svojo dostojno streho in primerne prostore. Zeleti pa bi bilo, da bi v bodoče bolj upoštevala tudi interese in pravice kmečkega prebivalstva na ozemlju, kjer živimo Slovenci, in da tega ozemlja in njegovih prebivalcev ne bi še nadalje zapostavljala in zavirala njegov gospodarski razvoj, kar se je v prvih desetih letih po vojni žal le prečesto dogajalo.

elektrificirano progo. Deželnega glavarja je zastopal deželni svetnik Scheiber. Razen zastopnikov ministrstva za promet in poddržavljena podjetja, predstavnikov koroške deželne vlade in mnogo drugih osebnosti so se otvoritve udeležili tudi zastopniki jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju in konzulata v Celovcu, iz Slovenije pa je bila navzoča posebna delegacija jugoslovanskih državnih železnic pod vodstvom direktorja železniške uprave Slovenije Daniela Lepine.

Minister Waldbrunner in generalni direktor zveznih železnic dr. Schantl sta v svojih otvoritvenih nagovorih podčrtala pomen in prednosti nove elektrificirane proge, ki povezuje Avstrijo s Trstom, Reko in preko Balkana s Srednjim Orientom. Na progi Beljak-Področčica vozi dnevno osem brzovlakov, deset potniških in povprečno dvajset tovornih vlakov na dan. Skozi Področčico gre večina transportov občutljivih svežih produktov iz jugovzhodnih dežel v Nemčijo, Švico, v dežele Beneluxa in v Anglijo, iz Trsta in v Trst pa je šlo lani skozi Področčico skoro milijon ton blaga. Ko bodo prihodnje leto izvedli še Jugoslovani elektrifikacijo skozi karavanski predor do Jesenic, bo elektrificiranih že 11 mejnih prehodov, med njimi najvažnejši pre-

hodi iz Avstrije v Nemčijo, Švico, Italijo in Jugoslavijo.

Na slavnostnem kosilu v Beljaku so minister Waldbrunner, zastopnik deželnega glavarja, deželni svetnik Scheiber, in direktor železniške uprave Slovenije Lepina v prisrčnih zdravicah poudarili veliko vlogo, ki jo imajo zboljšane prometne zveze za gospodarsko in kulturno zблиžanje in povezavo med sosednimi deželami.

Električna lokomotiva na okrašeni postaji v Področčici

Predstavniki Slovenije je čestital avstrijskim železničarjem k doseženemu uspehu pri modernizaciji avstrijskih železnic ter izrazil prepričanje, da bo tudi Jugoslavija v prihodnjem letu če ne že prej z elektrifikacijo karavanskega tunela in proge do Jesenic prispevala k izboljšanju prometne povezave s sosedno Koroško in Avstrijo.

Rim proučuje ustanovitev proste cone v Trstu

Zaradi posledic vojne, predvsem pa zaradi pomanjkanja gospodarskega sodelovanja z naravnim zaledjem je zašel Trst v težek gospodarski položaj. Spričo naraščajoče brezposelnosti je tržaško delavstvo prisiljeno, da prvič v zgodovini rešuje svoj obstoj z izseljevanjem v prekomorske dežele, zlasti v Avstralijo. To je povedal slovenski tržaški občinski svetova-

lec dr. Dekleva italijanski vladni komisiji, ki je prišla iz Rima v Trst, da prouči vprašanje ustanovitve proste cone, ki naj bi obsegala področje bivše cone A in ki naj bi prišla izven italijanskega carinskega območja. Razen skrajno desničarskih strank so vse politične skupine na Tržaškem predlagale ustanovitev proste cone.

Mežiška dolina slavi pomemben jubilej

Včeraj so se pričele v Ravnah na Koroškem prireditve 10. koroškega festivala, ki bodo dosegle svoj višek v nedeljo predpoldne s povorko telovadcev in popoldne z velikim fizikalnim nastopom, pri katerem bo sodelovalo okrog 2000 športnikov iz vseh krajev Mežiške doline.

Letošnji jubilejni koroški festival je posvečen hkrati proslavi desetletnice zmage nad oboroženim nacifašizmom in ima za prebivalstvo Mežiške doline še tem večji pomen, ker praznujejo ti kraji tudi desetletnico ustanovitve svoje popolne gimnazije v Ravnah.

»Koroški fužinar« — glasilo ravnških železarjev — je pred nedavnim zapisal o jubileju Mežiške doline:

»V teh dneh še bolj mislimo na domovino. V spoštovanju in hvaležnosti se spominjamo vseh, ki so jo gradili, vanjo verovali, zanjo žrtvovali in zanjo umrli. Vsa domovina je vaš spomenik in rodovi se vas bodo ob njem v zahvali spominjali. Tako boste z njimi živeli.«

Koroško ljudstvo v Mežiški dolini je bilo že od nekdaj zavedno. Verovali je v svoje svetinje. Malgaj in tovariši so žrtvovali svoja življenja za svojo domovino. Rojak, pisatelj Prežihov Voranc, je dal življenje svojim »dihurjem in samorastnikom«. Tisoči partizanov so se borili za njeno svobodo med drugo svetovno vojno, vse koroško ljudstvo od Dravograda do Črne dela sedaj za izgraditev svoje domovine: železarji v Ravnah, pilarji v Prevaljah, rudarji v Črni in Mežici, dijaki »samorastniki« v novi gimnaziji ter furmani pod Peco in Uršljo goro. Vse koroško ljudstvo Mežiške doline se zaveda velikih pridobitev, ki mu jih je prinesla zmagovita narodnoosvobodilna borba in socialistična revolucija.

Odveč bi bilo naštevati vse vrste jekla, ki ga sedaj izdelujejo v Ravnah ali pa vse kvalitete svetovno znanega svinčenega rudnika v Mežici. Ob priložnosti jubilejnega koroškega festivala v Ravnah ni nič manj zanimiv vsaj bežen pogled na življenje mladega rodu, ki ga je dala borba za lastne pravice in ki je zrasel iz Vorančevih odorov in ledin.

V svoji kulturno in moderno urejeni

knjižnici imajo ravnški dijaki zapisano svoje geslo z velikimi črkami:

»Iz rodu samorastnikov bomo postali inženirji, agronomi, profesorji, zdravniki, arhitekti... svobodne domovine.«

To so dijaki iz vsega okraja, ki se pripravljajo za svoje kulturno poslanstvo. Ni jih malo. Pred dvajsetimi leti jih je študiralo na višjih šolah mogoče pet, danes jih študira — nad sto in petdeset! Komu zahvala? Deseto obletnico osvoboditve in deseto obletnico ustanovitve gimnazije obhajajo; zato se spominjajo svoje domovine in vseh tistih, ki so jim priborili svobodo. Tem dajejo zahvalo.

Letos odhaja iz gimnazije sedma generacija maturantov. Od prvih abiturientov sta dva že diplomirana inženirja, dva poučujeta kot profesorja, deset pa jih je že absolviralo na tehniških in filozofskih visokih šolah. Vsega je do sedaj nastalo višjo gimnazijo že nad 150 dijakov, ki študirajo sedaj na več kakor dvajsetih fakultetah.

Kaj pomeni to ob deseti obletnici osvo-

Baletna skupina ravnške gimnazije

boditve? Deset let je sorazmerno kratka doba, vendar je dala ljudstvu Mežiške doline mnogo več, kakor desetletja pred vojno. Kakor je Vorančevemu kmetu borba za zemljo nujna, tako čutijo mladi neusahljivo željo po znanju; saj se šola v ravnški gimnaziji nad 600 dijakov.

In kaj delajo poleg svojega študija? Tudi o tem je »Koroški fužinar« pred kratkim že zapisal: Najmlajši poskušajo svoje moči v raznih fizikalnih igrah, malo starejši jim pomagajo; petošolci »pišejo« pesmi, dočim se »najstarejši« ukvarjajo s stvarmi, ki so vredne največje pohvale: Osmošolci so z vestnimi vajami nastudi-

rali Gogoljevo »ženitev«, s katero gostujejo po vsem okraju. Z uspehom so nastopili v Velenju v šoštanskem okraju. Sedma je navdušena za balet. Ima svojo baletno skupino, ki prav tako kaže sposobnosti mladih ljudi.

Mežiška dolina je lahko ponosna na napredek zadnjega desetletja. Številni izletniki si z zanimanjem ogledujejo velikanke objekte poveljne industrije. Ravenska železarna je pred leti zaposljevala le nekaj stotin okoličanov. Danes je domače delovne sile že premalo in prihajajo na delo celo Črnogorci in Makedonci. Ravne — nekdanji Guštanj — so postale mesto. Moderno urejeni delavski stanovanjski bloki tvorijo posebno naselje Čečovje.

Mežiški rudnik bo dal letos za domači trg 2.400 ton svinca in svinčenih izdelkov, 8.650 ton pa bodo izvozili.

V Kotljah so moderno preuredili nekdanji Rimski vrelci v »Kotuljsko slatino«. Tod blizu je rojstna hiša koroškega pisatelja Prežihovega Voranca. Njegova dela so dokumentarni viri za proučeva-

PO ŠIRNEM SVETU

Dunaj. — Zvezni kancler ing. Raab je poslal sovjetskemu ministrskemu predsedniku maršalu Bulganinu brzojavko, v kateri mu je prisrčno čestital k šestdesetletnici.

New York. — Ameriška družba za podporo in pospeševanje Organizacije združenih narodov želi, da bi bile v OZN kmalu sprejete države, ki so spadale med drugo svetovno vojno med sovražne države. Sprejete pa naj bi bile tudi nevtralne države. Predvsem se poteguje ta družba za sprejem Avstrije, Vzhodne in Zapadne Nemčije, Italije, Japonske, Irske, Španije, Ceylona, Finske in Libije v najvažnejšo svetovno organizacijo.

London. — Jugoslovanska poročevalna agencija Tanjug sporoča, da je predsednik burmanske vlade U Nu prispel včeraj na enotedenski obisk v London. Razgovore bo vodil z ministrskim predsednikom Edenom, kraljico Elizabeto in drugimi člani britanske vlade.

Dover. — Dva velika tankerja sta trčila v Rokavskem prelivu skupaj. Olje, ki je iztekalo, se je vnelo in morje je začelo goreti. Dvajset ljudi posadke enega tankerja je izgubilo pri tej nesreči življenje.

Graz. — Pod vodstvom graškega župana dr. Spöcka se je mudila delegacija Graza na večdnevni obisku v Zagrebu. Zastopniki Graza so se seznanili z ureditvijo in vprašanji zagrebške komune ter si ogledali kulturne in zgodovinske znamenitosti hrvaške prestolnice. Graška delegacija je s svojim bivanjem v Zagrebu vrnila obisk zagrebškimi zastopnikom, ki so bili meseca aprila na obisku v Grazu.

New York. — Generalni tajnik OZN Hammarskjöld je poslal vladama Egipta in Izraela poziv, naj se ob sedanjem položaju na njuni meji vzdržita prenapetih korakov, ki bi lahko povečali napetost na Srednjem vzhodu.

Berlin. — Senat zapadnega dela Berlina je pristal na pogajanja z zastopniki vzhodnega dela mesta in bodo izvedenci obeh delov nekdanje nemške prestolnice razpravljali o vprašanih enotne preskrbe vode, prometa in drugih tehničnih zadev. Prav tako nameravajo urediti tudi vprašanje obiska zapadnih Berlinčanov v sovjetski coni.

London. — Po zadnjih volitvah se je v Angliji precej govorilo o potrebi po zamenjavi starih laburističnih voditeljev z novimi močmi. Voditelj angleške laburistične stranke Clement Attlee je na zahtevo večine laburističnih poslancev spremenil svoj prvotni namen, prepustiti vodstvo stranke mlajšemu nasledniku. Do te spremembe je prišlo po sklepu ministrskega predsednika Edena, da bo sedanje zasedanje parlamenta trajalo najmanj eno leto in ne le nekaj mesecev, kot so to pričakovali laburisti.

Buenos Aires. — V Argentini so zadnje dni na dnevnem redu demonstracije tako klerikalcev kakor tudi njihovih nasprotnikov. Ob taki demonstraciji so klerikalci razbili okna vodilnih časopisov, zažgali državno zastavo in na parlamentu izobesili vatikansko.

Bruselj. — Belgijski parlament je v ponedeljek potrdil novi šolski zakon s 111 glasovi, medtem ko je proti glasoval le 1 poslanec. Krščansko-socialni poslanci pri glasovanju niso bili navzoči, ker predvideva novi zakon nekoliko omejitev za privatne katoliške šole.

Atene. — Grški kraljevski par bo meseca avgusta ali septembra uradno obiskal Jugoslavijo in s tem vrnil lanskoletni obisk maršala Tita v Grčiji.

Praga. — Češkoslovaška in Indonezija sta sklenili sporazum o vzpostavitvi rednih diplomatskih odnosov med obema državama.

Celovec. — Iz poročila zveze trgovcev z gradbenim materialom je razvidno, da je bilo v Avstriji v zadnjih desetih letih po vojni zgrajenih 300.000 novih stanovanj, od teh 33.000 leta 1953 in 40.000 lani.

Dr. Bratko Kreft gostuje v celovškem gledališču

Celovško Mestno gledališče bo v petek, dne 24. junija t. l. uprizorilo moderno slovensko dramo »Dogodek v mestu Gogi« v režiji dr. Bratka Krefta iz Ljubljane. Naši gledališki obiskovalci so pred tremi leti videli njegove »Krajske komedijante« v izvedbi ljubljanske Drame. Da ga pobljže predstavimo našim bralcem, prinašamo nekoliko skrajšan članek znanega slovenskega kritika in esejista Božidarja Borka, kateri ga je napisal za letošnjo pisateljevo petdesetletnico.

Ob prvem življenjskem jubileju slovenskega dramatika in dramaturga dr. Bratka Krefta na srečo ni mogoče misliti na starost in ne na zaključeno življenjsko delo, kar bi bil smisel jubilejnih spominov in proslav. Pri njem je vse še mladostno in kljub nepreglednemu delu, ki ga je doslej opravil, in trajnemu mestu, ki si ga je s tem delom pridobil v razvoju naše napredne kulture, vse še odprto v prihodnost. Mladosten je njegov zunanji videz, prav kakor iskriivi temperament, poln ustvarjalne vneme in osebne prizadetosti v vsem, kar giblje napredek slovenske kulture. Odprta so še pota k mnogim smotrom, ki si jih je ta nepetdesetletni petdesetletnik že zastavil ali ki jih bo verjetno odkril v sebi prihodnji dve desetletji. Skrivnost jubilentov njegove vrste je prav v tem, da imajo še mnogo pred sabo. To so produktivne nature v Goethejevem smislu.

Dr. Bratko Kreft pripada tisti generaciji, ki je v letih prve svetovne vojne začela oblikovati svoj pogled na svet. V romanu »Človek mrtvaških lobanj«, svojem mladostnem delu, s katerim je najprej opozoril nase, je opisal del svoje mladosti in mladostnih bojev svojih tovarišev zlasti v letih po prvi svetovni vojni, ko so nacionalne težnje bolj in bolj prihajale v konflikt z razrednimi interesi vladajoče plasti. Njegova osebnost se je oblikovala v nemirnem uporu zoper to novo družbo. Še nadalje je pisal pripovedno prozo. Nekatero najznačilnejše primere je izdal v »Povestih iz nekdanjih dni (1950). V letih 1926-27 je kot študent urejal »Mladino«, v letih 1932-35 pa revijo »Književnost«, tedanje najrazvitejše revialno središče pokolenja, ki je zavestno zorelo in se pripravljalo za veliko prihodnost, za revolucionarne preskoke družbenega razvoja. Njegovo že tedaj živahno publicistično delo je pozneje, zlasti pa v zadnjem desetletju, segalo tudi v esejistiko (prim. zlasti sestavke o ruskem slovstvu) in doseglo, kakor n. pr. v pomembni razpravi »Shakespeare in Puškin« (l. 1925) znanstveno

višino. Vse, kar je napisal, priča o širini razgledov in razodeva stil pisatelja, ki ima mimo intelektualne tudi umetniško kulturo.

Največ dela in največ svoje zavzete ljubezi je dr. Bratko Kreft posvetil dramati in gledališču. Med slovenskimi dramatikami je prvi, ki je mogel ustvarjalno delo v tej zvrsti združiti z odrsko izkušnostjo dramaturga, režiserja in celo igralca. To je velika prednost, ki spaja teorijo s prakso, produktivnost z reproduktivnostjo, znanje s izkustvom. V dramatikami je mogel na vsej črti sprejeti vzgled Ivana Cankarja in nadaljevati z dramatsko-umetniškimi prijemi analizo slovenske družbe. Že s »Celjskimi grofi« je pokazal na primeru renesančnih mogotcev na naših tleh razredno antitezo med fevdalno plastjo in ljudstvom, med aristokracijo in demokracijo. V »Veliki puntariji« je šel še dalje in se dotopal do bistva prvega revolucionarnega gibanja v skromni zgodovini tlačanskega naroda: do upora slovenskih in hrvatskih kmetov. Potem je dramatsko pokazal še neko dobo: naš preporod z njegovim značilnim krožkom okrog Zoisa (»Krajski komedijanti«). V »Kreaturah«, ki so slovenski »Malomeščani«, je dr. Kreft razgalil malomeščansko plast ob njeni zgodovinski preizkušnji v začetnem razdobju prve svetovne vojne. V najnovejšem, še ne uprizorjenem in nenatisnjenem delu »Jugoslovansko vprašanje«, je prikazal notranji smisel naše revolucije v luči mednarodnih spletk. Kakor vidimo, se kaže že v razdelitvi naših zgodovinskih razdobjih prizadevanje po dramatsko učinkoviti spojitvi zgodovinskega in aktualnega, analize in sinteze, problemskega in umetniškega. Ta dramatska dela so napisana s talentom, ki ga vodita ustvarjalni instinkt in znanje, ter s tehniko, ki razodeva izkušenega gledališčnika. Kaj čuda, če je dr. Krefta zamikal tudi Jurčičev-Levstikov tekst tragedije o Tugomeru in mu je dal s svojo predelavo dokončno dramatsko obliko. Tu in še bolj v »Krajskih komedijantih« se je uspešno spoprijel tudi s problemi adekvatnega je-

zika in komedija o Linhartovi komediji je dobila tudi Linhartov jezik. Spisal je scenarij o Prešernu in zasnoval teorijo filmskega scenarija. Dramatsko delo dr. Bratka Krefta je doživelo in še doživlja široko priznanje. Uprizorili so ga tudi izven meja naše domovine, na jugoslovanskih odrih pa se vsebolj uvršča v železni repertoar.

Poseben delež dr. Bratka Krefta v slovenski gledališki kulturi so njegova dra-

maturška in režiserska prizadevanja. Tudi tu je postal ena izmed redkih osebnosti, ki so lahko vtisnile razvoju naše gledališke umetnosti pečat svoje osebne kvalitete, svoje razgledanosti in invenciozne ustvarjalnosti. Kot dramaturg deluje že vrsto sezon pri vodstvu ljubljanske Drame. Kot režiser se je začel uveljavljati že zelo zgodaj, izprva v naših diletantskih, zlasti delavskih igralskih družinah, pokazal je širino zasnove, čut za učinkovitost modernega stila, originalno iznajdljivost. Uveljavil se je celo v Operi — živo se spominjam njegove »Carmen« — predvsem pa v Drami (zlasti še v »Hamletu« in »Romeo in Juliji« — saj je sploh shakespeareolog, ki je iskal znanja in spodbud tudi v Shakespeareovi domovini). V zadnjem času je dosegel v Ljubljani in Zagrebu izreden uspeh z »Gospo Biserno reko«. Kot režiser dobiva mednarodno sloves in ga tudi v tem čakajo še mnoge lovorike.

Grumov »Dogodek v mestu Gogi«

(Pred premiero v celovškem Mestnem gledališču)

Pisatelj dr. Slavko Grum, pisec tragikomedije »Dogodek v mestu Gogi«, katere premiera bo v celovškem Mestnem gledališču v petek, dne 24. junija t. l., je umrl leta 1949, star osemindeset let. Napisal je nekaj krajših črtic in poleg »Goge« še dramo »Trudni zastori«, ki je njegov dramatski prvenec. Čeprav njegovo knjižno delo ni obsežno, zavzema v slovenski književnosti med obema vojnama neko posebno mesto zaradi svoje izvornosti in značilnosti. Črtice pričajo predvsem za lirika z zelo tenkim posluhom za drobne, a važne doživljaje, tresljaje in otenke človeške duše, v nekaterih primerih tudi svoje. Njegov slog in delo sta blizu ekspresionizmu, ki je v nasprotju z naturalizmom obrnil ves pogled, vso svojo pozornost na notranje dogajanje pri človeku, ki ga je včasih skušal izraziti z močnimi potezami realizma pa tudi naturalizma; toda to je pri takšnih pisateljih, kakor je Grum, bolj zunanja oblika, ki mu služi, da na ta način čim bolj živo ponazori tisto, kar se dogaja v človeku. Notranji svet, notranjo podobo človeka neposredno izraziti »navzven« — to je bistvo ekspresionizma, ki je pomenil in še pomeni napredek in obogatitev v svetovnem leposlovju po prvi svetovni vojni. Iskal je predvsem tipičnost, značilnost, vendar so osebe v Grumovi igri kljub vsej duševni zamotanosti živi ljudje, čeprav so močno tipi-

zirani, toda pri njih se značaj in tip zlivata v osebo, v človeka z določeno usodo in tudi državljskim imenom in ne kakor pri nekaterih, zlasti nemških ekspresionistih, v katerih dramah nastopajo večših le osebe, ki jih označujejo le po poklicu ali po kakšni lastnosti in položaju (Trgovca, Uradnik, Mož, Prodajalka, Slepca, Hromec itd.) Osebe v »Gogi« so vendarle bolj določene in zato tudi bolj realistične, hkrati pa tudi pretresljivejše. Vsaka izmed njih ima svojo zgodbo in svoj dramatični zapletljaj. Zavaljo tega je Grumova igra nekakšen dramatski mozaik, podoba celotnega življenja v mestu Gogi, sestavljena iz samih manjših podob ljudi in njih usod. Zato kaže tudi vnajanja, odrska podoba prezez skozi več hiš, več sob, v katerih se odvijajo usode Goginih junakov.

Osnednje dejanje Grumove igre je drama, ki jo doživlja mlada Hana, hči trgovca Vajde. Pred leti ji je precej starejši komi Prelih storil silo in jo dobil popolnoma pod svojo oblast. Hani se je zaradi tega zanjo strašnega dogodka življenje zastudilo. Poslali so jo v neko drugo, večje mesto, kjer se je skušala živčno in duševno pozdraviti, čeprav nihče ni vedel, kaj ji je, ker se ni nikomur razodela. Spomin na usodni dogodek skuša tam zabrisati s hrepenenjem po lepšem življenju, ki si ga v svoji domišljiji riše zelo živo, ne zaveda pa

se, da ni uresničljivo, vsaj ne v takšni obliki, kakor si ga zamišlja ona. Ta svet njene domišljije z namišljenim ljubezenskim junakom Frankom začne v tujini prevladovati v njej in Hana misli, ko se po nekaj letih spet vrne v očetov dom, da je z njim premagala ostudni doživljaj rane mladosti. Zgodi pa se drugače. Očetov dom, soba, Prelih, Goga, ki se niso nič spremenili, ji znova pokličejo dogodek v spomin in dušo, dogodek, ki živi med domačimi stenami in v obzidju Goge z vso resničnostjo, da ji duši lepi svet njene domišljije in hrepenenja. Ves boj ji nič ne pomaga. Prelih jo dobi spet pod svojo oblast in znova zahteva svoje, da zadosti sli. Pri tem se cinično sklicuje celo na to, češ ženska prvega nikoli ne pozabi. Hana noče podleči brez boja, z vso silo se bori. V silobranu pred nasilnim Prelihom zagradi svečnik in ga z njim udari nekakrat po glavi, da pade v nezavest. Hana misli, da je mrtev. Zdaj se zgodi pred lastnim dejanjem. Prosi za pomoč uradnika in pesnika Klikota, ki cele noči presanjari o njej, ji piše pisma, ki pa se jih ne upa nikoli odposlati. Zato tudi Hana ni vedela zanj in za njegovo ljubezen, čeprav ji je vsak večer zaljubljeno piskal na svojo flavto. Klikot v strahu odnese nezavestnega Preliha in ga odloži na ulici pred Vajdovo hišo, nato pa zbeži v svojo podstrešnico, da bi se obesil, ker ga je strah pred posledicami, hkrati pa so se mu zaradi Preliha odprle oči. Dotlej je bila Hana zanj ideal. Njene resnične podobe ni poznal. Zdaj je stopila predenj z vso življenjsko resničnostjo, kar je zanj veliko razočaranje. Toda tudi Hana je razočarana nad njim. Za hip je videla v njem junaka svojega življenja, ki mu je bila pripravljena dati in biti vse, toda tega junaka ni več nazaj k nji. Izčrpana Hana zaspi v zadržljivi noči. Iz sanj jo zbudi šele preplah zaradi požara. Dozdeva se ji, da se je rešila more, ki jo je vsa leta tlačila. Čeprav zve, da je Prelih živ, veruje, da je zanj mrtev, poigra pa žal pokaže, da se ni nič zgodilo, nič spremenilo, ker je življenje v Gogi brez dogodka in nesprenljivo. To je Hanina žalost, drama mladega dekleta, ki ni moglo premagati v sebi surovosti življenja, marveč mu je podlegla za vselej.

Ob to osrednje dejanje igre je nanizanih in nekoliko bežnje orisanih še več usod prebivalcev mesta Goge. Tu je mestni policaj in izklicivalec županskih razglasov Kaps, dobra duša, ki skrbi za red in mir v Gogi. Strog je v svoji službi, da bi tudi prijatelja veseljaka Kvirina kaznoval zaradi kaljenja nočnega miru, toda v svoji prostodušni dobrotljivosti bi rad pomagal pesniku Klikotu, da bi ga spoznala njegova skrivna ljubljanka — Hana. Učinek Kapsove besede pa je na Klikota ravno nasproten. Od sramu se hoče obesiti. Njegovo nasprotje je prevečevni šepavi Klef, ki ga preganjata zarjaveli devici Afra in Tarbula. Afra sovraži sosedo, ker ji je pred leti zmešala ženina, ki se je nato obesil, ker ga Afra ni hotela spustiti. Njeno ljubosumje sega čez grob. Zato tekmovalka v ljubezni ne sme prej umreti kot Afra, ker bi se sicer na onem svetu spet srečala z njenim ženinom. Zavaljo tega jo hodi krmit, da bi ne umrla od gladi. Grbavec Teobald, sin te ženske, bi rad postal igralec. Nič ne ve za svojo mater, ki je zakrivila, da se je otrok prehladil in da mu je zrastle grba. Uslužbenec Gapit je duševno bolan. Vse ga preganja, pa se zateka v svojo ljubezen do dekleta-lutke, o kateri je prepričan, da je živo, zanj edino dobro bitje. Slikar-umetnik popiva noč za nočjo z dekletom, ki je njegov model. Tudi on si želi iz Goge, ali pa vsaj to, da bi se v Gogi kaj zgodilo. Najprej je prepričan, da je Prelih mrtev in ves razvnet razglašuje prebivalcem Goge, da so dobili z ubojem Preliha dogodek v mesto Gogo. Toda tudi ta dogodek se razblini v nič, ker ostane Prelih živ. Nekatere nastane požar, ki grozi Gogi, toda tudi iz tega ni nič. Za Gogo ni dogodka. Niti mrtvi naddavkar ni za Afro in Tarbulo nič nenavdnega, čeprav še po smrti nadaljuje svoje sprehode na mestni hrib, ker je pozabil, da je — umrl.

Grumova igra ima tudi nekaj veselih in smešnih prizorov (podoknica, požar in zbeganost mešanov itd.) poleg nekaterih, ki so zelo pretresljivi. V njej je globoka človečnost, saj je pisatelj s svojo dramo skušal pokazati te uboge človečke, kako se motovili in lovijo v mrežah zapuščenega življenja v Gogi, ki je poosebljeno mesto dolgočasnja, obrekovanj, čenč in tihih grehov, hkrati pa v dušah svojih prebivalcev polno hrepenenja po lepšem življenju. Delo je mojstrovina novejša slovenske dramatike. Po svojem modernem prijemu bi delalo čast marsikateremu sodobnemu dramatik iz svetovne dramatike, ki je zlasti danes tako v modi, kakor so na pr. Francoz Sartré ali Amerikanca Williams in Miller. Slovenec Slavko Grum jih je s svojo dramo prehitel za celih 25 let in ustvaril gledališko delo, ki tudi po svoji umetniški vrednosti niti najmanj ne zaostaja za njimi. Grumova igra je za gledališče zelo zahtevna in pomeni zmeraj zanj preizkušnjo njegove zmogljivosti, umetniške in tehnične, gledalcu pa nudi na svojevrsten način, ki mu ne manjka niti humorja, zanimivo podobo malega mesta Goge.

Dr. Bratko Kreft.

Na Dunaju bo prirejena razstava jugoslovanske gledališke umetnosti

V okviru slavnosti ob otvoritvi Državne opere na Dunaju bo prirejena tudi razstava jugoslovanske gledališke umetnosti, na kateri bodo prikazani fotografski posnetki scen in igralcev, lepaki, gledališki rekviziti, makete scen iz posameznih del ter originalna besedila jugoslovanskih piscev. Razstava bo obsegala pregled gledališkega ustvarjanja od 14. stoletja do danes in bo prirejena v okviru mednarodne gledališke razstave. Z Dunaja jo bodo prenesli v mesto Essen v Zapadni Nemčiji, medtem ko so jo doslej prikazovali v raznih ameriških mestih, kjer so jo povsod zelo dobro ocenili.

Iz sporeda III. Ljubljanskega festivala

Petek, 17. junija: »Kolo« Ansambel narodnih plesov Srbije iz Beograda.

Sobota, 18. junija: Koncert Ritmosimfoničnega orkestra Radia Ljubljana. Dirigent Bojan Adamič.

Ponedeljek, 20. junija: Večer opernih arij. Sodelujejo najboljši operni solisti iz Ljubljane, Zagreba in Beograda.

Torek, 21. junija: Večer slovenskih ljudskih plesov. Izvaja akademska folklorna plesna skupina »France Marolt«.

Sreda, 22. junija: Koncert Slovenskega okteta.

Četrtek, 23. junija: Simfonični koncert Slovenske filharmonije. Dirigent Samo Hubad. Solist Igor Ozim.

Pričetek vseh prireditev ob 20.30 uri.

Ali bo izvedena nemška pravopisna reforma?

O reformi nemškega jezika je bilo doslej že mnogo pisanega in govorjenega. Nemško pisavo in beroče ljudi je vest o nameravani reformi razburila že pred letom dni, ko je junija leta 1954 v Stuttgartu zasedala neka delovna skupnost, ki je predložila javnosti daljnosežne načrte za reformo nemškega pravopisa. Po predloženi reformi naj bi se pisali vsi samostalniki z majhno začetnico in ne z veliko kot doslej. Večina dvojnih znamenj za samoglasnike in soglasnike naj bi tudi bila odpravljena. Predloženo pa je bilo še nekaj drugih reform. Na predlog se je odzvalo mnogo avstrijskih, švicarskih

in nemških pisateljev ali publicistov in jezikoslovcev; vsi pa so ostro zavrnili, čeprav z različnimi razlogi, nameravano reformo nemškega pravopisa.

Odpor je zmedel tudi pripravljalce reforme same, zakaj napovedano zasedanje nemško govorečih dežel bi se moralo vršiti na Dunaju že maja meseca, a je bilo preloženo na konec septembra. Proti reformi nemškega pravopisa so se prav v zadnjem času izražali mnogi posamezniki in ustanove. Odločno je proti nastopila tudi Nemška akademija za jezikoslovje. Večina ljudi in ustanov zagovarja manjše in resnično potrebne reforme.

KOLENDAR

Petek, 17. junij: Adolf
Sobota, 18. junij: Efreim
Nedelja, 19. junij: Julijana
Ponedeljek, 20. junij: Silvertij
Torek, 21. junij: Alojzij
Sreda, 22. junij: Ahacij
Četrtek, 23. junij: Agripina

Področja

Naš kraj ob vznožju karavanskih velikanov je bil zadnji teden v luči široke javnosti, ko so slovesno izročali v promet elektrificirano železniško progo Beljak—Področja. Za ta dan nas je obiskal sam minister ing. Waldbrunner, prišli pa so tudi številni drugi visoki predstavniki iz vseh najrazličnejših krajev dežele in države, celo sosednja Jugoslavija je poslala svoje zastopnike.

Za otvoritveno slovesnost se je tudi postajno poslopje ogrnilo v praznično obleko in je njegova zunanost zdaj kar prikupna. Le tega ne moremo razumeti, da pri obnovi poslopja niso že mislili tudi na takšen napis, ki bi odgovarjal zakonitim predpisom v smislu državne pogodbe. Po njenih določilih so namreč za jezikovno mešano ozemlje predvideni dvojezični napisi, torej v nemščini in v slovenščini, kar bodo prej ali slej morali upoštevati tudi v železniški upravi.

Kratko pred tem dogodkom smo dobili na naši obmejni postaji tudi novega postajenačelnika g. Korenjaka, domačina iz spodnjega Roža, ki je dolga leta služboval kot zastopnik avstrijske železnice na Jesenicah. Poznamo ga kot vestnega uradnika in značajnega moža, zato nas veseli, da je bil imenovan prav na to mesto, kjer je znanje obeh deželnih jezikov nujno in potrebno.

Zdravnik v Pliberku ne prenese slovenščine

Zvabek. — V času, ko se odgovorni predstavniki dežele in države zavedajo, da je treba zadovoljivo rešiti narodnostna vprašanja manjšin v duhu človečanskih pravic ter so narodnostne pravice tudi koroških Slovencev zasidrane v državni pogodbi, je tem bolj nerazumljivo, da se ponekod še vedno najdejo ljudje, ki razvoja časa in potreb nečejo razumeti.

Primer, ki ga — neradi sicer — toda v interesu odpravljanja nacionalne nestrpnosti objavljamo, je značilen dokaz še ne izkoreninjenе miselnosti.

Zvabekarji in prebivalci okoliških naselij imamo večkrat opravka v Pliberku, kjer med drugim sklepamo kupčije in se večinoma z meščani kar dobro razumevamo. Če potrebujemo živinozdravnika, ga pokličemo, če je treba zdravnika, gremo po njega; zdravila dobimo pri lekarnarju dr. Herbštu, ki postreže vljudno in prijazno. Ne moremo reči, da niso med temi, ki predstavljajo inteligenco, kakor zdravnika dr. Ottowitz in dr. Fritzer, notar in sodnik ter oba živinozdravnika, kar tiče občejanja s slovensko govorečim prebivalstvom, korektni in uvideni gospodje. Lahko smo z njimi kar zadovoljni. Vendar ima en zdravnik v Pliberku do Slovencev dokaj čuden šovinističen odnos, ki ga ne morem brzdati, kar je razvidno iz naslednjega dogodka:

Zdravnik dr. Lassnig je zdravil Marijo

Združeni pevski zbori SPZ v luči koroškega tiska

Zadnjič smo s citati iz koroškega tiska ponazorili našim bralcem razveseljivi odmev, ki ga je našlo gostovanje Slovenskega narodnega gledališča iz Maribora pri celovski publikli. Že ob tej priložnosti smo na kratko omenili, da je koroški tisk zelo pozitivno ocenil tudi nastop združenih pevskih zborov Slovenske prosvetne zveze. Gotovo bo naše bralce, zlasti pa vse pevce in pevke zanimalo, kaj so posamezni koroški listi poročali o uspelem koncertu.

»Die Neue Zeit«: Pred operno predstavo sta pela najprej moški zbor nato pa mešani zbor, sestavljena iz raznih slovenskih prosvetnih društev. Pod vodstvom Pavla Kernjaka iz Trebinje pri Št. Ilju sta zapela nekaj slovenskih pesmi, pri katerih je vzbudila pozornost poleg prijetno zvoneče izvedbe in lepih solističnih glasov predvsem dobra izvežbanost.

»Volkszeitung«: Druga prire-

Cechnar, sestro posestnika p. d. Juga v Srednji vasi. Žena boleha že dalje časa in ko je bil nedavno pri njej na obisku, mu je le-ta razlagala svoje težave v domačem slovenskem jeziku. Zdravnik jo je nekaj časa poslušal, nato pa se je razjezil in jo nahrulil: »Hören Sie auf mit ihrem windischen Geplapper«. (Prenehajte že vendar z vindišarskim blebetanjem). Navzoči brat, kmet p. d. Jug, si takega nebrzdane izpada ni pustil dopasti ter je zdravniku povedal svoje mnenje. Nato pa mu je dr. Lassnig dejal, da se »vindišarsko« ne bo učil, čeprav da je njegova mati, kakor je rekel, tudi govorila »vindiš«.

Ne verjamemo, da bi zdravnik doktor Lassnig še doslej ne vedel, da na Koroškem »vindišarskega« jezika ni in da se je poslužil le obrabljenе žaljivke ter s tem pokazal svoje zaničevanje in omalovaževanje do naroda sosedja v deželi.

Zadržanje šovinističnega zdravnika je odraz miselnosti tistega ozkega kroga nadutih ljudi v Pliberku, ki pozabljajo, da ne živimo več v dobi, ko je veljala zapoved »Kärntner, sprich deutsch«, marveč v času, ko državna pogodba priznava slovenščini na našem ozemlju enakopravnost. Kdor se s tem ne strinja, naj bo dosleden in si poišče poklicno eksistenco pač izven tega ozemlja. Nekoliko čudno se sicer sliši, a je vendarle res, da ne živijo bolniki od zdravnikov, marveč zdravniki od pacientov.

ditev Slovencev se je začela z ubranim in uspelim koncertom pevskih zborov Slovenske prosvetne zveze z nadvse preciznim izvajanjem.

»Volks wille«: Pred začetkom prireditve sta zapela moški zbor in mešani zbor Prosvetne zveze slovenske pesmi.

»Kärntner Landeszeitung«: V nedeljo predpoldne je gostovalo mariborsko narodno gledališče v okviru matineje tukajšnje Slovenske prosvetne zveze s Smetano opero »Prodana nevesta«, predtem pa so nastopili slovenski pevci Koroške z lepo zvonečim zborovskim petjem.

»Kleine Zeitung«: Triumf narodne pesmi. — Pred Smetanovo predstavo so priredili združeni pevski zbori Slovenske prosvetne zveze koncert narodnih pesmi. Veselje je opazovati, kako ta reprezentativni zbor slovenske narodnostne skupine na Koroškem iz leta v leto izboljšuje svojo raven. Pavle Kernjak je ve-

Po naši zemlji

Boroveljsko slovensko prosvetno društvo je organiziralo izlet na morje

Tudi Borovlje so se zbudile iz zimskega spanja. Domače Slovensko prosvetno društvo se je odločilo za lep izlet. Dolgo časa smo zbirali naše težko pridelane šilinge in si postavili rok, kdaj se bomo odpeljali na Adrijo. Naša želja se je izpolnila. 28. maja smo se ob svitu zbrali stari in mladi in se s posebnim avtobusom odpeljali na tridnevni izlet. Pot nas je vodila po lepem Rožu preko Št. Jakoba na Trbiž. Presenečeni smo bili na meji, ker je tam, kljub rani uri, že stalo kakih trideset osebnih avtomobilov in trije avtobusi. Vendar so obmejni organi postopali zelo hitro in smo kmalu prispeli do Rablja. Cesta se je začela vzpenjati in z vzvišenega mesta smo dolgo časa imeli možnost opazovati prelepo Rabeljsko jezero. Više in više je šlo. Prispeli smo na vrh Predila. Na prelazu smo prekoračili jugoslovansko-italijansko mejo. Obmejni organi so nam povedali, da smo bili mi letos prvi z avtobusom na tem prelazu. Temu se nismo čudili, ker gole skale so bile še pokrite s snegom. Sedaj pa je šlo navzdol, skozi Strmec in Log pod Mangrtom v dolino Koritnice. Med vožnjo skozi Kluže in ob Rombonu so nam stari možakarji, ki so bili z nami na izletu, pripovedovali o hudih bojih med prvo svetovno vojno v teh krajih. Mnogo naših rojakov je izkrevavelo tu za tuje imperialistične interese. Spomnili smo se jih.

Prispeli smo v prelepo dolino Soče. V Bovcu smo se prvič ustavili ter se okrepčali in odpočili. Kmalu je zadonela lepa slovenska pesem, saj smo bili skoraj vsi boroveljski pevci na izletu. Čez eno uro odmora smo nadaljevali pot. Ob Soči smo se vozili dolgo časa. Ni mogoče popisati lepote te doline. Predstavljati si teh naravnih krasot ni mogoče. Človek mora to videti in doživeti. Vendar smo morali

tudi te kraje zapustiti, ker naša pot za ta dan še ni bila končana. V Novo Gorico smo prispeli ravno do kosila, ki se nam je ob dobri kapljici odlično prilagelo.

Spet smo prečkali mejo ter krenili skozi Gorico v Italijo proti morju, kar je bilo za marsikaterega izmed nas zadoščenje. V Tržiču smo prispeli do morja in se nato vozili nekaj časa ob obali do Trsta. Tu smo se čudili lepoti mesta. Posebno zanimiv pa je bil za nas znameniti akvarij. Na večer smo se spomnili, da bo treba počivati. Odpeljali smo se spet na jugoslovanska tla, v Koper, odtod pa v znamenito okrevališče Portorož. Direktor hotela Palace nas je zelo vljudno sprejel. Odlično smo se počutili in dobro prespali noč. Cene so bile za nas zmerne. Tudi delavec si tu lahko privoščiti oddih v hotelu, to pa je zasluga ljudske revolucije.

Naslednji dan smo si ogledali Portorož. Po izdatnem kosilu smo odrinili preko Krasa v Opatijo. Vse polno izletnikov je bilo tod. Srečavali smo znance iz Koroške in Slovenije. Dobro smo se počutili pod košatimi palmami. Le čas je mineval prehitro. Proti večeru smo se odpeljali na Reko, kjer smo v Park-hotelu drugič prenočili. Tudi tu smo bili vljudno sprejeti in dobro postreženi. Hotel se nahaja tik ob morju in dolgo smo sedeli zunaj ter ob godbi opazovali morje, zraven pa smo seveda pili dobro vino tako, da smo postali še bolj dobro razpoloženi.

Tretji dan smo bili zgodaj na nogah. Po izdatnem zajtrku smo si ogledali reško pristanišče, opazovali gibanje potniških in trgovskih ladij. Polni globokih vtisov o morju in življenju ob njem smo se odpeljali preko Opatije in Ilirske Bistrice v Postojno. V jamo pa žal nismo mogli, ker ravno ta dan so popravljali električno napeljavno. Vseeno smo veseli nadaljevali pot v Ljubljano. Tu smo si ogledali mesto. Vsak je šel svojo pot. Ta je obiskal sorodnike, drugi znance in podobno. Tudi tu nam ni manjkalo dobre kapljice. Pozno popoldne smo se odpeljali. V Tržiču smo se odpočili, navečerjali, ga malo še popili in zapeli ter se vrnili preko Ljubelja domov, v naše Borovlje.

K uspehu našega izleta je mnogo doprinesel tudi šofer avtobusa Zveznih železnice gospod Gram, ki je vso pot imenitno vozil. Na tem mestu se mu zahvaljujemo in želimo, da bi nas kmalu spet vozil. Tudi vsem udeležencem izleta velja zahvala za njih potrpežljivost. Upajmo, da se bomo kmalu spet udeležili kakkega skupnega izleta morda pod geslom: V Ljubljano jo dajmo!

Andrej.

Cirkus Hagenbeck bo gostoval na Koroškem

V najkrajšem času bo prišel v Celovec nemški cirkus Friederike Hagenbeck. Sedaj gostuje omenjeni cirkus na Tirolskem, na Koroško pa bo prišel 23. junija. Najprej bo gostoval v Spittalu ob Dravi do 26. junija. Iz Spittala bo cirkus nadaljeval svojo pot v Lienz, nato v Beljak in končno pride še v Celovec.

Vsebina cirkuških predstav je kaj pestra in zanimiva. Nastopajo številni akrobati in artistične skupine. Artisti različnih narodnosti tekmujejo med seboj. Zanimive prizore bodo nudili tako žongler Belga iz Flamskega, kakor tudi belgijska grupa Mary, Jeff in Co., ki bodo nastopali kot humoristični akrobati na tleh. Edinstven na svetu pa je artist Elwardo,

VABILO

V četrtek, dne 23. junija t. l. ob 9. uri jutraj bo v sejni dvorani Slovenske prosvetne zveze v Celovcu, Gasometergasse 10

redni letni občni zbor Južnokoroške semenarske zadruga r. z. z o. j.

Dnevni red:

1. Otvoritev in ugotovitev sklepčnosti
2. Izvolitev zapisnikarja in dveh overovalcev zapisnika
3. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora
4. Poročilo upravnega odbora
5. Poročilo nadzornega odbora
6. Poročilo o reviziji zadruga
7. Odobritev računskih zaključkov za leti 1953 in 1954
8. Razrešnica upravnemu in nadzornemu odboru
9. Volitve upravnega in nadzornega odbora
10. Smernice za nadaljnje delo zadruga
11. Slučajnosti.

Za slučaj, da občni zbor ob določenem času ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in s istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu navzočih in zastopanih deležev.

Lambert Pisjak l. r.
predsednik.

St. Jakob v Rožu

V zadnji številki je »Slovenski vestnik« že poročal o tem, da bo Mestno gledališče Jesenice na povabilo našega Slovenskega prosvetnega društva gostovalo na Koroškem s komedijo »Vozel«. Gostovanje je bilo predvideno že za zdaj, smo ga pa morali iz nepredvidenih okolnosti sporazumno z Jesenicami preložiti na poznejši čas. Verjetno pridejo gostje z Jesenic koncem avgusta ali začetkom septembra, bomo pa o točnem datumu gotovo še pravočasno poročali.

Zahomec

Pred nedavnim smo pokopali Janeza Wiegeleta, pd. Vafnovega očeta. Z Vafnovim očetom je Zahomec izgubil zadnjega predstavnika tiste generacije, ki je poskrbela majhni vasi elektriko in vodovod in tudi drugače skrbel za napredek sosesčine. Z njim smo izgubili tudi najstarejšega moža in gospodarja v vasi, ki je do zadnjih dni vestno skrbel za svoj dom, pa pomagal z nasveti tudi sosedom. Žalujemo zaostalim izrekamo iskreno sožalje.

ki nudi zanimivo točko, skoki na eni roki po stopnicah navzgor.

Največ pozornosti pa po navadi vzbujajo nastopi dresiranih živali. Tudi v tem cirkusu stojijo v središču predstav nastopi najrazličnejših zveri in drugih živali. Londonski krotilec živali na primer pri-

Medvedka »Maika« s svojo »nevesto na sociusu« na motornem kolesu v cirkusu Hagenbeck

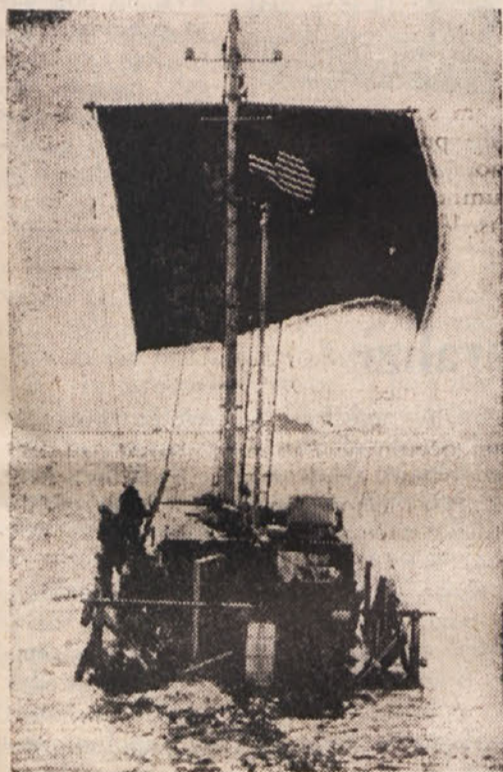
pelje v veliko kletko pred gledalce istočasno številne zveri, ki se v divjini nikoli ne srečajo: leve, tigre, leoparda in puma. Azijske ter peruanske velblode skupaj z žlahtnimi konji pa predstavi Fred Petoletti. Nastopajo pa tudi številni rjavi medvedi, ki kot spretni vozači na kolesih in motornem kolesu presenečajo publiko. Gospa Helena Krossmayr nastopi z mladimi sloni, ki so muzikalični in s svojim znanjem vzbudijo pozornost.

Nekaj o ognjenikih

Zemeljska skorja, ki se je le počasi ohlajala, je bila mnogokrat predrtja pod vplivom vulkanskih sil. Gmote lave, žarečega pepela, plinov in raztopljenih rudnin so se razlivalo po zemeljski površini. Izbruhhi so bili tem hujši, čim dalje časa je ta ali oni ognjenik miroval. Ob strašnem izbruhu ognjenika Karakatu leta 1883 sta odleteli dve tretjini gore v Indijski ocean. Indijski ocean je takrat valil do 40 metrov visoke valove, ki so jih čutili celo ob francoski atlantski obali. Nekaj podobnega se je zgodilo leta 1902 na otoku Martinique, ko je začel bruhati ognjenik Mont Pelle. V nekaj minutah je bilo porušeno bogato mesto St. Pierre in vsi prebivalci, blizu 30.000 jih je našlo smrt v lavi in žarečem pepelu. Nenadnost te katastrofe je v zgodovini vulkanizma edinstvena. Najbrž je bil ta oblak — mešanica plinov in žarečega pepela — pretežak, da bi se dvignil v zračne višave. Zato se je kot lava valil iz ognjenega žrela.

Z navadnim splavom čez ocean

Za drzen podvig so se letos odločili Američan Baker in štirje njegovi spremljevalci. Sklenili so na splavu prispeti iz San Francisca na 3.600 kilometrov od-

daljene Havajske otoke. Američan Baker je preteklo leto pri istem podvigu doživel brodolom, vendar pa mu to ni vzelo poguma in na vsak način misli uspjeti letos. Na AND-sliki vidimo splav, ki naj bi kljuboval vsem težkočam, ki se pojavljajo na morju.

Istega leta je začel bruhati ognjenik Santa Maria v Guatemali. Lava je zalila področje 14 kilometrov naokrog. V zadnjih desetletjih je izgubilo življenje ob bruhanju ognjenikov kakih 20.000 ljudi.

Ognjeniki so torej sovražniki človeštva. Žareči pepel je nevarnejši od lave. Žareči pepel zelo hitro pada na zemljo in imajo ljudje premalo časa za umik; lava pa teče počasi in ljudje imajo še vedno precej časa, da se lahko umaknejo in rešijo najpotrebnejše. Nekaj koristi ognjeniki tudi prinesejo. Zemlja okrog njih je zelo rodovita in predvsem primerna za vinogradništvo, sadjarstvo, predvsem južno sadje. Iz ognjenikov puhtečo paro in pline pa uporabljajo ponekod za pogon elektran in ogrevanje hiš, na primer v Islandiji.

Egiptovski arheolog išče mumijo Zosera

Egiptovski arheolog Goneim še zmeraj upa, da bo našel v stopničasti piramidi v Sakkari mumijo njenega graditelja. Iz napisov v 4800 let stari piramidi je videti, da se je imenoval njen graditelj, ko je zasedel prestol, Sekhem Khet. Za »življenje« po smrti pa si je izbral ime Zoser. Strokovnjaki na podlagi faraonskega registra domnevajo, da je stopničasta piramida grobnica faraona, ki je sledil v tretji dinastiji Zoseru I., v registru pa je označen kot Zoser II. Vladal je baje šest let v gornji in spodnji kraljevini (v Egiptu).

Goneim je bil zelo razočaran, ko je našel krasen alabastrski sarkofag v eni iz-

med grobnic piramide prazen, čeprav je bil očitno nedotaknjen in o tatvini ni mogoče govoriti. V drugih egiptovskih piramidah so našli očitne sledove tatvin. Egiptovski arheolog domneva, da so uporabili ta sarkofag samo za dozdevni pogreb, ki so ga uprizorili ob svečanosti Heb-Sed, ko je faraon še živel.

V piramidi so našli tudi slonokoščeno tablico z napisom, ki kaže na ime Zoser. Enak napis našteva tudi platnene trakove in druge predmete, ki so jih uporabili za balzamiranje faraonove mumije. Iz tega Goneim sklepa, da mora biti mumija skrita nekje v velikanski piramidi.

med grobnic piramide prazen, čeprav je bil očitno nedotaknjen in o tatvini ni mogoče govoriti. V drugih egiptovskih piramidah so našli očitne sledove tatvin. Egiptovski arheolog domneva, da so uporabili ta sarkofag samo za dozdevni pogreb, ki so ga uprizorili ob svečanosti Heb-Sed, ko je faraon še živel.

V piramidi so našli tudi slonokoščeno tablico z napisom, ki kaže na ime Zoser. Enak napis našteva tudi platnene trakove in druge predmete, ki so jih uporabili za balzamiranje faraonove mumije. Iz tega Goneim sklepa, da mora biti mumija skrita nekje v velikanski piramidi.

Tudi skoki iz nič metrov so možni

Izredno pomembni so za padalce doseženi uspehi. Vedno so se trudili, da bi izvedli skoke iz čim manjših višin. In dejansko se je ogromno doseglo. Še pred kratkim smo imeli priliko slišati in čitati o skokih z nekaj metrov visoko. Najpomembnejši so doseženi uspehi za pilote, ki imajo šele v zadnjem hipu možnost, da zapustijo letalo. Toda skok iz nič metrov je bil do nedavnega takorekoč nedosegljiv cilj padalskih tehnikov.

Meseca marca letošnjega leta pa so Britanci preizkusili nov sedež, ki izstrelil pilota. Človeka je pri poizkusih nadomestila lutka. Izstrelili so jo iz letala prav v trenutku, ko je reakcijsko letalo vozilo po zemlji z največjo brzino. Sedež je skupaj z lutko zletel navpično v zrak, se potem samodejno odklopil, lutka pa se je s padalom varno spustila na zemljo.

Sedež, ki omogoča in zagotavlja varen pristane pilotu po skoku z višine nič metrov, je težak 30 kilogramov. Pilot mora pred skokom zavarovati obraz z zaščitno masko. Sedež izstrelil eksplozivni naboj, drug naboj pa odpre majhna pa-

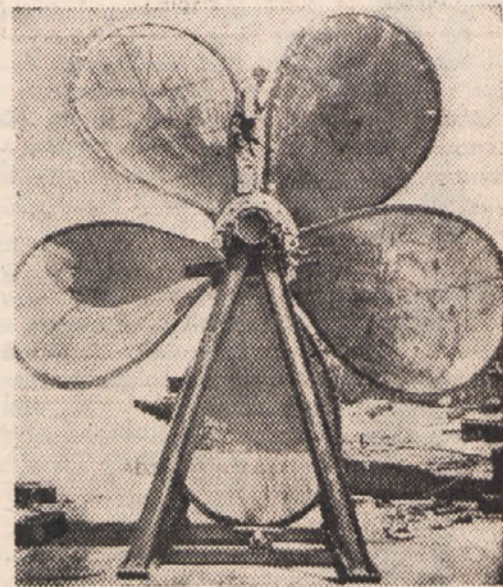
dalca, ki zadržuje padanje sedeža. Pasovi, ki vežejo padalca na sedež, se razvežejo sami in takrat se odpre tudi glavno padalo.

Neznanec odprl kletko — levi obiskali kavarno

Cirkus Hagenbeck je stal na velikem trgu Cherlevilleja v severni Franciji. Nekega jutra je neznanec odprl vrata voza, v katerem so bili levi. Voz je bil neposredno povezan z drugim vozom, tako da sta bila s tem odprta dva vozova in dvanajst levov je skočilo v prostost. Levi so vsi po vrsti šli na sprehod po mestu. Enajst levov je odšlo skozi odprta kavarniška vrata v kavarno »Cafe de la Paix«. Levi so pojedli meso v kuhinji in v lokalu. Mož gospe Friederike Hagenbeck in krotilec levov ter nekaj živalskih paznikov so se odpravili na delo in v kavarni polovili vseh enajst levov. Lastniku kavarne se ni prav nič zgodilo. Eden od enajstih levov si je izbral za vzglavnik prestrašenega moža, ki je skrit pod kavar-

Velikanski ladijski vijak

Slika nam kaže enega od štirih velikanskih ladijskih vijakov, ki so namenjeni za veliko ameriško letalonosilko »USS Forrestal«. Vijaki so preveliki, da bi jih lah-

ko prepeljali do ladjedelnice Newport News z vlakom ali s težkimi avtomobili. Tako so se morali za prevoz poslužiti posebnih tovornih čolnov, ki bodo 35 ton težke vijake prepeljali iz Philadelphije, kjer so bili izgotovljeni, v Newport News.

Most naprodaj

Ameriški časnik »New York Herald Tribune« je nedavno objavil naslednji oglas: »Dobro ohranjen viseči most naprodaj. Dolg 100, širok 20 metrov. Čezenj lahko vozi dnevno 100.000 avtomobilov in gre 500.000 pešcev. Most je možno montirati kjerkoli. Cena 100.000 dolarjev.« Kupcev za ta most ni bilo.

Ivan Potrč:

17

NA KMETIH

Ves sem otrpnil. A kakor sem se skraka strašno zbal, Haniko pa zasovražil, se je počasi, bolj ko je napetost v hiši popuščala, bolj ko sem lahko videl, da ni nihče ničesar opazil — to sem si hotel po vsej sili vteptati v glavo — da, se je počasi in tem hujše zalezal vame strah, ki me vendarle ni zapustil, hkrati z njim pa občutek krivice, katero delam Topleku, a je zadnja tedna domala nisem več občutil. V vse to se je mešala Zefa sama, njene besede »Kaj me briga...« in »Sita sem vsega...« kar me je navdajalo z večjim in večjim strahom, bolj ko sem se otepal misli na Zefo. Ta strah je bil po tej noči bolj in bolj pogost — zbal sem se Zefe.

Zbal sem se je in sklenil, da ne bom imel ničesar več z njo, čeprav od vsega začetka, koj po prvem trdnem sklepu nisem niti malo verjel, da bi se to in to moglo zgoditi in kako naj bi se zgodilo. In ko je naslednjo noč znova prišla — moralo je biti že precj v noč, kajti spal sem trdno ko kamen — in sem se prebudil in zavedel, ko je že ležala ob meni

pod odejo ter me je jela prijemat, da bi me prebudila, sam pa sem potisnil roko pod njeno glavo, da bi jo objel, je zneznada zrasla pred očmi cela sinočnja noč; komaj prestani strah, zatem tista lakotna in nenadejana ženska zdvijanost; to, kako ji je bilo vseeno, in zatem trmoglavost in kako je vsega sita; zatem še to, da mi je jela postajati nadležna — vse to je storilo, da sem potegnil roko izpod nje, pretaknil obe roki pod glavo, se obrnil na hrbet in se zagledal z nastežaj odprtimi očmi v začrneli lesen strop nad sabo.

»Južek!« je sladko zašepetala — le redkokdaj je bila tako sladka — in pošepetala: »Nič se ne straši.«

Dolgo se nisem zganil, čeprav me je dregala, dokler se nisem predjal proč od njenega telesa.

»Ne straši se, nocoj ne bo tako kmalu klical.«

»Kaj?« sem vprašal. Mračna slutnja in strah sta me spreletela; lahko je začutila, kako sem se zdrznil.

»Kaj? Kaj?« je ponovila in me jela znova iskati. »Nič ni. Kaj naj bi bilo?« je pošepetavala veselo in kakor brez skrbi, očitno zato, da bi mi pregnala skrb in nevoljo; zatem je rekla: »Čaj sem mu skuhal, s samim žganjem.« In: »Ne boj se, da bi nocoj klical.«

Ko je vse to izrekla, sem čutil, da se ne smehlja več; vse je bilo tako trdo, hladno

in brez usmiljenja povedano —, brez mišlosti — zanj.

»Znorela si!« sem dejal, se znova premaknil proč od nje in se zganil, da bi se je otresel.

»Tāk? Znorela?« je zajaskala, se oprla na roke, se sama odmaknila in sedla. »Naj stradam pri živem mrtvecu?« Obmolnila je, ko da je preveč povedala, spustila noge s postelje, zakrila z lahtmi obraz in tiho, dušeče zahlipala.

»Kaj pa sem kdaj imela od življenja? Nihče me ni nikdar vprašal, kaj bi rada, kakor telico so me dali od hrama. Mati so nekaj potožili, a oče so jih nagnali in rekli — v grobu so že, a še danes jih slišim: »Otroke mu bo že imela. Kaj bi pa še rada? Zakaj pa misli, da je na svetu?« Ne, nič nisem imela na svetu. Prva leta me je preganjal, da nisem prišla takšna k hiši, kot bi nevesta morala... — saj, samo zato je to počenjal, da me je za nekaj preganjal! Spravil mi je doa otroka na svet — da... da sta zdaj še tidve proti meni, uh...«

Čutil sem na postelji, kako se ji telo med hlipanjem sunkoma potresa, ko da bi jo prijimali krči; a ko je odtegnila lakti, sem videl, kako se ji oči svetijo v temi; bile so mokre in zajokane. Videl sem, kako se ji sveti celo obličje — vsa je bila zasolzena. Gledala me je z velikimi, odprtimi očmi, vprašujoče in očitajoče, ko da bi bil jaz kriv njene nesreče.

Ni se mi zasmilila; nekaj je bilo, da se mi ni mogla zasmiliti, vendar sem se premagal in jo potegnil k sebi, da so se kar usuli lasje name in da sem bil v trenutku moker od njenih solza, brž ko sem jo začel poljubljati, čeprav... čeprav sem delal vse to narejeno, prav silil sem se k temu.

Njo je to milovanje še hujše razgrela, huje se je zasmilila sama sebi. Jela me je stiskati in krčevito hlipati.

»Grozen je... Ti ne veš, kako je grozen... Smili se mi, uh! Cele noči naj bi bila pri njem, da... da bi stegoval prste po meni. Vse življenje me je nadlegoval in me mučil. Zavoljo slehernega moškega, zavoljo zadnje pokveke, ki je prišla mimo, me je mučil. Zadnjič,« je dejala, se dvignila, se oprla na moje prsi in povzela, »zadnjič toliko da me ni zadavil. Mislija sem, da mi bodo košeni prsti vrat predrli; takšna groza me je popadla, da še zakričati nisem mogla. Zasadil mi je prste v vrat in se dvigal, tiste same kosti so se dvigale čezme, da sem slišala, kako je vse pokalo na njem, od prstov do kolen.« Zgrozila se je, zatem pa sem začutil, kako je postala vsa toga. »Uh, zadavila bi ga, z lastnimi rokami bi ga stisnila. Ne morem ga več prenašati, ne morem pa ne morem, nisem kriva! Kaj, za milega boga, se je pregrešil, da se ne more stegniti, ti moj bog, a sama kost in koža sta ga še!«

»Nikar mene,« sem rekel in jo prijel za

Zdravilne rastline

Gladež

Gladež imenujejo tudi gladiševina, gladiška, bodec, bodež, rabuš, iglica, mačkovec, lipnica ali glušec. Njegovo latinsko ime „Ononis“ pa pomeni rastlino, ki služi oslom v hrano.

Gladež je do 60 cm visok polgrm, z dolgo, močno, precej globoko v zemljo segajočo, do prst debelo, oleseno korenino, iz katere poganja pokončno, večsah tudi ležeče, rdečkasto, z žlezastimi dlačicami poraslo okroglo, trnasto steblo, ki nosi spodaj troštevne, zgoraj pa enostavne, jajčaste, po robu nazobčane, skoraj gole lističe s precej velikimi prilistki. Iz listnih pazduh poganjajo v trnje spremenjene mladike. Lepi, rožnoderdeči, kratkopezlati, metuljasti cveti stoje ali posamič v listnih pazduhah, ali pa so zbrani po vejah ali vrh stebela v grozdasta razcvetja. Plod je eno- do tri-semenski strok.

Čas cvetenja je od junija do septembra. Raste po suhih travnikih, pašnikih, redkih gozdovih, ob potih in zlasti neobdelanih njivah. Korenino nabiramo v marcu in aprilu, ali pa tudi v septembru in oktobru, liste pa od maja do julija.

Gladež vsebuje v listih, cvetih in semenih, zlasti pa v korenini razne saponine, dalje mastno olje, smolo, česlovino, citronovo kislino itd. Pospešuje zlasti izločanje seča in delovanje žlez. Zato ga uporabljamo pri katarju sečnega mehurja, nadalje pri slabi prebavi in vodenici, pri kroničnem sklepnem revmatizmu, kamnih v ledvicah in mehurju, pa tudi pri suhem kašlju, ker vpliva močno na sluznice in se kmalu po uporabi pokaže uspeh. Sploh je dobro sredstvo za čiščenje krvi.

Za zdravilo jemljemo gladežev čaj (3—5 gramov korenike in listov na četrt litra vode). Ker je korenika olesnela, jo moramo pred kuhanjem namakati nekaj ur v mrzli vodi, da se zmehča. Čaj je treba piti zjutraj pred zajtrkom. Namesto čaja moremo rabiti za zdravilo tudi prašek (1—2 grama večkrat na dan). Priporočljiv je čaj, ki ga napravimo iz petršilja, preslice, gladežev korenine, sladkega lesa, brinjevih jagod in brinjevih vejic, kjer vzamemo 5 gramov mešanice na škodljivo vodo.

Priporočljivo je, da po tridnevni uporabi prenehamo za nekaj dni s čajem. Z gladežev vodo umivajo tudi vlažne in srbeče lišaje, kožne spuščaje in drugo.

roko; vsi njeni prsti so se krčili na mojem vratu, tako je bila vsa iz sebe.

»Tebe?« je povprašala in se stresla, ko da bi jo spreletel mrz ter se zasmejala, ali vsaj meni se je zadelo da se je hotela zasmejati, ko sem še tisti trenutek ves otrpnil.

Bilo je, ko da so zaškripala neka vrata, ko da je podrsalo po tleh.

Tudi ona je prisluhnila, se pri tem poslušanja še z večjo težo oprla name.

Ne vem, koliko časa sva bila tako, ne da bi se zganila; tudi zadihala nisva. Zazdelo se mi je, da slišim celo hišo; nekje je počil tram, po stropu je zdrsal, kakor da bi stekla miš.

»Te straši?« je zašepetala in hrknila, ko da bi jo to neznanško zveselilo. »Imaš prisluhe, kaj? Se bojiš?«

Prav zares je bila vesela. Pozibala se je, me prišla z obema rokama za vrat, ga jela stiskati in skozi priprte ustnice posepevatavati.

»Tudi ti, da, tudi ti si kriv, da je tako... Tudi tebe bi zadavila, ti fantič, ti grešni...«

V nekaj kratkih trenutkih me je do kraja razdivjala, zaplavala sva nekam, kjer je postajalo vsaj njej, vseeno; jaz nisem nikoli pozabil na hišo, v kateri se je vse to godilo. Potegnila je na pol sedé na postelji spodnjico in rokavce s sebe — drugoga ni imela na sebi — in neučakano, ko da bi se ji mudilo — kar sem znenada

Pri oblikovanju prostora igra barva zelo važno vlogo, saj moremo s pravilno izbiro barv napraviti hladno sobo toplo, iz temnega prostora pa bo nastal svetel. Predvsem pa je z barvami možno odpraviti enoličnost v stanovanju. Doslej smo pri urejanju stanovanja vse premalo upoštevali vlogo barv, medtem ko pomenijo barve v moderni arhitekturi važnega činitelja.

Izbira barv ne bo težavna, poznati moramo le njih svojstva. Za odkritje njihovega bogastva nam lahko pomaga narava sama. Rdeča in oranžna sta »topli« barvi in nas spominjata na ogenj in barvo tropskega cvetja. Rumena je barva sonca, pomladnega cvetja in zlatorumene jeseni, medtem ko je zelena barva travnikov in gozdov. Med zelo nežne barve sodi modra barva kot »hladna«, prijetna in mirna.

Pri oblikovanju prostora moramo upoštevati lastnosti posameznih barv. Tople barve nam dajo vtis manjšega prostora, hladne pa prostor povečajo. Če imamo n. pr. majhen prostor in želimo, da bi bil na pogled večji, obarvamo vse stene s hladno barvo, če si pa želimo sobo zmanjšati, jo pobarvamo s toplo barvo. Ozke

PRAKTIČNI NASVETI

Če imaš prevelik zamašek, ga nikdar ne obrezuj. Potopi ga za nekaj minut v vrelo vodo. Plutovina bo postala elastična in zamašek boš z lahkoto porinila tudi v ozek vrat steklenice.

☆

Da zamašek ne obtiči v vratu steklenice z lepljivo vsebino, ga pomočimo v olje ali pa v raztopljeno mast.

in dolge sobe niso prikupne, zato bomo obarvali obe dolgi steni s hladnimi barvami (obe steni se bosta na videz oddaljili), krajši steni pa obarvamo z mirnimi toplimi toni in steni se bosta približali.

Sobe, ki so obrnjene proti severu, so hladne, ker imajo malo sonca. Obarvamo jih s toplimi barvami, medtem ko bomo sobe, obrnjene proti jugu, obarvali s hladnimi barvami. Če je soba preveč svetla,

opleskamo eno ali več sten s temnejšimi barvami.

Na barve pa moramo paziti tudi pri izbiri pohištva, zaves in raznih sobnih okraskov. Če hočemo dati pohištvo poseben poudarek, naj bo take barve, ki je nasprotna barvi sten. Tako pohištvo se bo zdelo tudi večje. Kadar pa želimo doseči polno harmonijo v sobi, moramo paziti na skladnost barv.

Tudi stare skrinje nam lahko koristijo

Veliko gospodinjstev je, v katerih bo še kakšna skrinja, ki jo je zapustila babica. Morda je tudi v rabi, večinoma pa lovi po podstrešjih in kamrah prah. Vendar nam more dobro nadomeščati omaro ali omario, če jo nekoliko predelamo in ji v stanovanju najdemo primeren prostor.

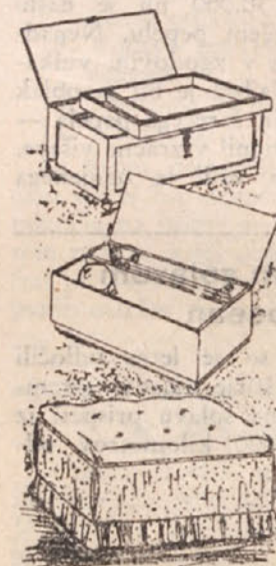
Če je rezljana, obita z železnokovanimi ročaji in ključavnico ali poslikana, je lahko okrasen kos pohištva v kabinetu ali predsobi. Morda pa ni več preveč lepa, tedaj jo prevlečemo s kretonom, nabranim ob straneh v volan, pokrov pa pognemo z blazino in prevlečemo prav tako s kretonom. Tako obnovljena nadomešča klop ob mizi.

Ako mislite v njej shranjevati zimske obleke ali razne predmete, ki jih le redkokdaj rabimo, njene notranjosti ne bo treba predelovati. Po potrebi nam bo mizar naredil le nekaj predal, ki ga položimo na letvice, pritrjene na stranskih notranjih stenah (kot predal v večjih kovčkih), da se na primer zimski plašč ali obleka, položena v ta predal, ne mečka. Če bo skrinja pomožna omara v kuhinji, damo vdelati predale, da shranimo ob strani

omela, metle in drug čistilni pribor, v večjih predelih pa n. pr. vedra, lonce za pranje perila in podobno.

Skrinje pa niso pripravne za shranjevanje otrokovih igrač, kajti težak pokrov bi otroku kaj lahko poškodoval ročice. Primerne tudi niso za shranjevanje živil, ker so preveč zaprte.

Gospodinje, ki skrinje že uporabljajo kot sestavni del pohištva, jih pohvalijo predvsem zato, ker v omarah nimajo nešteti raznovrstnih predmetov, oblek in perila, ki ga rabijo le včasih, vse drugo pa je dobro in lepo spravljeno v skrinji.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Uspehi boja proti otroški paralizi

ki proizvajajo in pri katerih je nadzorstvo zelo težavno in komplicirano opravilo.

Krividno za neuspehe pri dr. Salkovem cepivu si tri skupine pripisujejo ena drugi. Tovarnarji dolžijo nepravilnosti vlado, ki je zahtevala v najkrajšem času velikanske količine cepiva. Takoj po prvih nerednostih so namreč zopet morali popolnoma ustaviti proizvodnjo, kar predstavlja seveda občutne motnje.

Nacionalni fond za borbo proti otroški paralizi je prav tako v težkem položaju, ker je leta in leta v svojih laboratorijih podpiral raziskovanja za pobijanje otroške paralize, sedaj pa mora požreti vso krivdo, ki je drugi nočejo priznati.

Pod najhujšim ognjem kritike pa je mrs. Oveta Culp Hobby, ameriški minister za javno zdravje, katero dolžijo, da na eni

strani ni poskrbela za dovoljno kontrolo nad proizvajalci, na drugi strani pa ji zopet očitajo, zakaj ni poverila širšega kroga proizvajalcev s proizvodnjo cepiva. Kritike so tako krepke, da govorijo celo o njeni ostavki.

Najtežje pri tem začetnem navdušenju in poznejšem razočaranju pa je to, da je oboje upravičeno. Doktor Salkovo cepivo predstavlja dejansko velik napredek pri pobijanju otroške paralize — toda istočasno še dolgo ni tisto popolno sredstvo, kot bi ga želeli. Cepivo sicer ni škodljivo, toda uspešno je le v kakih 60 odstotkih. Virus, ki povzroča paralizo, ni dovolj, da ga samo nevtralizirajo, temveč je treba dobiti še novih sredstev, ki bodo ta virus popolnoma uničila; le tako bo uspeh zagotovljen.

zagledal, kako se ji je gola roka, ki je potegnila rokavce, povescila in obstala; tudi jaz sem se na pol dvignil in začutil, kako mi je vse popustilo: med vrati v kamro je stala dolga bela postava, z odpeto srajco in s spodnjicami, z rokami ob sebi kakor Lazar, ki se je dvignil iz groba. Stala je in se ni ganila. Tudi mi ni šlo v glavo, kako je prišla na prag. Ali je pustila Toplečko vrata odprta?

Počasi — ves sem se tresel — sem začel lesti proti vzglavju in izpod odeje, kakor da bi se odmikal, a še danes ne vem, zakaj sem to počenjal, medtem ko si je ženska začela vleči odejo nekam proti vratu. Če je bilo porej tisto s škripanjem vrat prisluh, je bil to prived, več ko prived: kajti tiste spuščene roke so se zganile, se začele dvigati, se stegovati nekam proti stropu, ko da bi hotele poklicati svet in nebo na pomoč... tudi usta so se jela odpirati, sama od sebe, a brez glasu, kakor kakšnemu bogu na poslednji sodbi.

Ženska je javnila, se okrenila, da sem zagledal pred sabo usta, ki so se prav tako na veliko odprla, potem pa se me je oklenila, divje, ko da išče pri meni rešitve; zatem je tista odprta usta, da bi zadušila krik, potisnila na moja ramena; vsa je drgetala.

Prikazen pred vrati se je zganila, še vedno ni dala glasu od sebe, in se pomaknila korak ali kaj po izbi, bliže. Popadla

me je groza, prava in resnična groza, kakor še nikoli v življenju. Jel sem lesti izpod odeje, jel sem riniti žensko od sebe. Znenada se je tudi ona obrnila, kakor bi od mene začutila, da se bolnik približuje. S hrptom se je poslonila ob steno kraj postelje; tedaj sem zagledal, kako je znova zazijala, ugledal pa sem tudi, kako se je bela Toplekova postava z dvignjenimi rokami nekam vzpela, kako je Topleku iz ust nekaj izgrtalo — še tisti trenutek pa so se roke povescile, se je celo telo sesedlo, kakor prazna vreča, in obležalo; nič več se ni zganilo na tleh.

Ko sem bil znova pri sebi, sem držal roko še vedno na odprtih Toplečkinih ustih, ne morem pa še danes povedati, ali je kriknila ali ni. Le tega se še dobro spominjam, da sva dolgo poslušala v noč, če se ni po hiši kaj zganilo, če nista pritekli dekleti po stopnicah... Nič se ni zganilo, samo mišje škrtanje si slišal in noč pred hišo.

Ženska je odmaknila mojo roko, se oblekla in zdrsnila s postelje. Ustavila se je pred tistim belim na tleh, sklenila roke na trebuhu, jih razklenila in se dotaknila Topleka, roke na trebuhu znova sklenila in rekla:

»Jezus-na, proč je!«

Ustrašil sem se, medtem ko je ženska postala začudno prisebna.

»Počakaj!« je zašepetnila, odšla iz kamre in se koj vrnila, oblečena ko podnevi.

Tudi jaz sem se napravil. Zatem sva tiho, ko da bi se domenila, dvignila Toplekovo telo, ki ni imelo nobene teže več, in ga odnesla skozi vežo in izbo v hiško ter ga položila na ležišče. Videl sem še, kako ga je jela ravnati, potem nisem več vzdržal. Obrnil sem se in odšel v kamro; legel sem na posteljo in se čez glavo pokrtil. Taksem sem potem čez kakšno uro ali kaj, po tisti gluhi tihoci, ki je nastala v hramu in v moji glavi, zaslišal Zefin krik, nekaj joku podobnega, zatem Hanine in Tunikine korake po stopnicah, njuna vprašanja: »Kaj se je zgodilo? Ali je očetu slabo? Kako je očetu?« in zatem Tunikine besede: »Jezus, mama, ata so nam umrli.«

Začel se je jok, Tunikin jok, ki ga ni moglo nič utolažiti.

Kako se le more tako jokati, me je spreletelo zavoljo Zefinega kričanja. Dvignil sem se, se napravil in prišel — tudi jaz — prestrašen, kakor se mi je zdelo, da moram biti, iz kamre. Prišel sem v izbo in zagledal koj od vrat obe razjokani dekleti in Toplečko, zadnjo s prižgano žegnano svečo ob Toplekovi postelji. A ko že vse povem, moram povedati tudi to, da me je bilo bolj groza Toplečke ko mrtveca; bilo me je groza Zefine ženske preračunljivosti. Da me je lahko bilo groza, sem doživel šele kasneje, prestajam pa na svojih plečih.

(Se nadaljuje)

Zakon o krmilih in krmnih mešanica

V Avstriji je že nekaj časa v veljavi zakon o krmilih. Potrebo zakona o trgovanju s krmili je narekovalo dejstvo, da so vsa zadnja leta, ko je potreba po dokupu krmil za rejo in pitanje prašičev, goveje živine in perutnine vedno bolj naraščala, krožili po vaseh številni agenti, ki so pod najbolj blestečimi imeni ponujali razne praške, tablete in mešanice krmil, katerih cena nikakor ni bila v skladu z njihovo krmilno vrednostjo. Špekulacije, potegavščine in goljufije s takimi krmnimi mešanica, s čudodelnimi štipami in tabletami so zavzele takšen obseg, da je morala za njihovo ukinitve in omejitve posredovati oblast z zakonom o krmilih.

Kaj določa zakon o krmilih?

Zakon o krmilih določa, da mora vsako krmilo nositi svoje pravo ime in prepoveduje, da bi se to ime nadomestilo s kakšnim domišljenim imenom. Pri ječmenju ali koruzi se sicer ni zgodilo, da bi jih kdo drugače imenoval, pač pa se je dostikrat zgodilo, da so pod imenom »otrobi« ali »krmna moka« prodajali najraznovrstnejše mešanice, ki so obstojale v glavnem iz manjvrednih zmletih odpadkov. Tako so prihajali n. pr. na trg »mešani otrobi«, ki so sestojali samo iz 30% pšeničnih otrobov, katerim so primešali 70% riževih luskin, ki so brez vsake krmne vrednosti. Istotako so pod imenom »oljne tropine« prodajali mešanico, katere krmna vrednost nikakor ni odgovarjala pravim oljnim tropinam, da ne govorimo o mešanica, ki smo jih kupovali pod imenom Kugelrund, Sauwohl, Blutmast, Suprosal itd. in pri katerih smo doživeli marsikakšno razočaranje.

Sedaj, ko je v veljavi zakon o krmilih, so takšne zlorabe izključene. Danes je vsakdo pod kaznijo dolžan, da pod imenom »pšenični otrobi« prodaja res pšenične otrobe, pod imenom »kokosove tropine« res kokosove tropine in pod imenom »ribja moka« res samo ribjo moko.

To pa ne pomeni, da bi zakon prepovedoval mešanje raznih krmil in prodajo krmnih mešanic. Krmne mešanice se lahko prodajajo pod različnimi imeni, vendar predpisuje zakon, da mora vsak proizvajalec krmnih mešanic izpolniti naslednje pogoje:

1. Mešanici mora dati odgovarjajoče ime in točno povedati, iz katerih krmil je mešanico sestavil.
2. Svojo izdelavo mešanice mora naznaniti ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, ki pusti mešanico preiskati na njeno krmno vrednost. Če krmna vrednost odgovarja določilom zakona, vpiše kmetijsko ministrstvo mešanico v poseben register in ji da svojo kontrolno številko, nakar se šele sme mešanica prodajati.
3. Proizvajalec mešanice, ki ima svojo registrsko in kontrolno številko, je naprej dolžan, da na vagonu ali na vre-

čah vidno navede in obrazloži, za kakšno mešanico gre in kakšna je njena krmna vrednost. Kot dokaz in jamstvo nasproti kupcu, da so njegovi podatki resnični, mora proizvajalec navesti tudi registrsko in kontrolno številko kmetijskega ministrstva ter pošiljko zapečatiti. Ako je pošiljka v vrečah, mora vsaka vreča imeti svoj pečat.

S temi predpisi je sedaj kmetovalec varovan pred slabimi krmili, ker ima vsak čas možnost, da pusti krmilo ali pšenico preiskati na napovedano krmno vrednost. V primeru, da ta ne odgovarja napovedani krmni vrednosti, kmetovalec lahko toži prodajalca ali proizvajalca za odškodnino. Važno je torej za kmetovalca samo, da ne kupi neplombiranih krmnih mešanic brez registrske in kontrolne številke.

Z zakonom o krmilih so dobile krmne mešanice in razni beljakovinski koncentri vse drugačen pomen kakor so ga imeli prej. Kakor smo prej kmetovalce svarili pred nakupom raznih mešanic in smo jih odklanjali, tako jih danes lahko

priporočamo. Danes je uspeh krmjenja in pitanja s krmnimi mešanica lahko večji kakor je bil pred leti. Krmne mešanice pa tudi olajšajo krmjenje in skrajšajo delo, ki je s tem povezano. Le-to pa so v današnjem času odločilni pogoji za uspeh in rentabilnost kmetovanja.

Ko danes priporočamo nakup krmnih mešanic za vzrejo telet, pujskov in piščancev, ko priporočamo mešanice za pitanje prašičev ter krmjenje konj in kokoši, pa moramo hkrati poudariti, da je slej ko prej uspeh krmjenja s krmnimi mešanica odvisen od osnovne krme. Le-ta mora biti pravilno sestavljena in živalim v dovoljni meri na razpolago. Brez krompirja in žita beljakovinski koncentri pri pitanju ne morejo ustvarjati čudežev. Pravilna in v dovoljni meri pokladana osnovna krma je prvo jamstvo za uspeh dodatnega krmjenja krmnih mešanic. Če smo živali nasitili z osnovno krmo in jim dali k temu še krmne mešanice, potem šele bo uspeh našega krmjenja dober in rentabilnost živinoreje na odgovarjajoči stopnji. *Blaz Singer*

Koliko let se izplača krave molzti, ne da bi jih med tem pripustili?

Vprašanje, kako dolgo naj kravo izplačljivo uporabljamo za mleko oziroma za molžo, ne da bi jo pripustili, je posebno važno za izmolzna gospodarstva iz okolice mest, pa tudi za druge živinorejske obrate, če na primer molznica ne ostane breja ali pa jo iz kakega drugega razloga ne pripustimo več.

Tozadevno so znanstveno kontrolirali 2703 krave 8 različnih pasem in ugotovili, da se je v povprečju vseh 8 pasem izločilo od nadaljnje reje oziroma odrodilo:

1. leto po otelitvi	44.6 %	molz.
2. " " "	46.9 %	" "
3. " " "	7.1 %	" "
4. " " "	1.0 %	" "
5. " " "	0.3 %	" "
6. " " "	0.24 %	" "
7. " " "	0.04 %	" "

S sposobnostjo posebno dolge izplačljive uporabe za mleko se odlikujejo naravno predvsem zastopnice izrazitih molznih pasem, n. pr. montafonke, zgornje simodolke itd. Tako je dala n. pr. neka zgornje-simodolka po zadnji otelitvi v teku

7 let skupno 23.291 litrov, dočim je neka montafonka dala v 5 letih 21.913 litrov mleka. Velika napaka je torej, če krave-molznice izločimo od nadaljnje reje že takrat, ko še zadovoljivo in izplačljivo molzejo. Odreditve krave pomeni tako visok izdatek, da začanja postajati žival šele s 3. teletom rentabilna. Šele s 3. teletom je krava navadno poplačala visoke vzrejne stroške. *Vernik*

molznic lahko molzne krave?

Po izvršeni predpripravi za molžo (gnetenju) valjamo pri trdomolzni kravi z rokami konce seskov kake pol do ene minute. Uspeh je presenetljiv. Dočim so bili prej curki mleka kot las tanki, postanejo v teku treh tednov po dosledno izvršenem valjanju koncev seskov normalno debeli. Vsakdo, ki ima opravka s trdomolznimi kravami, lahko preizkusi to nedolžno sredstvo. *-r-*

Da se žival zanesljivo otrebi ...

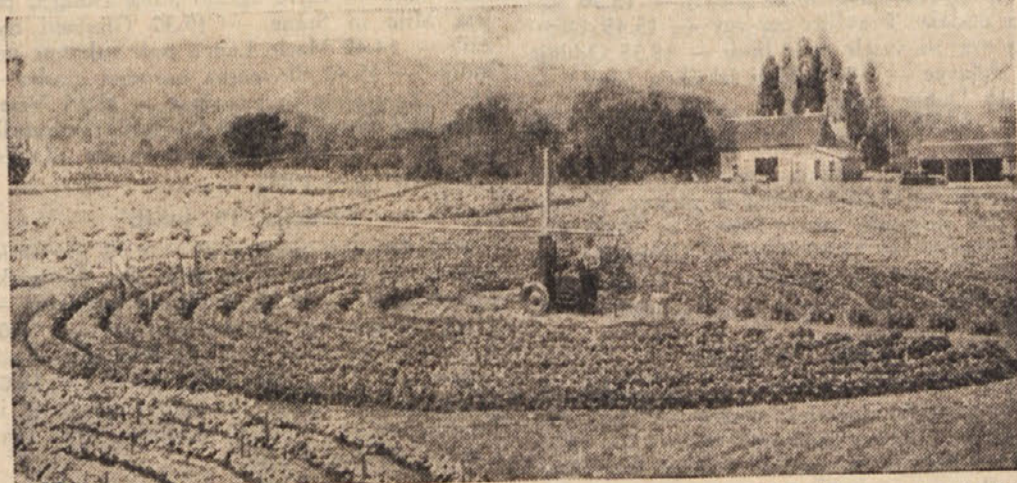
Pri starejših živalih, bodisi kravah, svinjah ali ovcah, se čestokrat pripeti, da se žival ne otrebi, oziroma da posteljica ostane v maternici. Raznovrstna od pomoč se uporablja navadno prepoznano. Starejši gospodarji so bili mišljenja, da je povsem naravno, če tako dolgo izpiramo, da je po preteku nekaj tednov trebilo v maternici segnilo in da se je žival na ta način izčistila. Žival je pri tem naravno močno trpela, močno shušala, mlečnost pa je docela nazadovala. Drugi, posebno korajžni, čeprav posla nevesči ljudje, pa poizkušajo trebilo z roko neposredno lo-

čiti od maternice. To je vsekakor močno tvegano početje, v kolikor ga ne izvrši posla vajeni živinozdravnik.

Nek star praktik priporoča za naslovni primer sledeče:

Čim se žival par ur po porodu ne otrebi, pokladaj živali pest zimzelena (Immergrün, vinca minor). Zimzelen uporabljajo skoraj v vseh naših vrtovih za ograditev gred. Tudi ga je najti v mnogih naših listnatih gozdovih na senčnih, kamenitih mestih. Zimzelen je nestrupen in ga požrejo vse živali, tudi svinje in ovce, prav rade. Po par urah se žival docela otrebi.

Novi način škropljenja

Novo načine škropljenja preizkušajo na zaokroženih parcelah, ker s tem štedijo čas in olajšajo delo. Škroplilnica, ki jo kaže slika, je urejena izrecno za krožni obrat. Ta način škropljenja je eden izmed prispevkov ameriške znanosti za dvig kmetijske proizvodnje. (AND)

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Nevarnosti ceste

III.

V zadnjem članku smo mnogo govorili o prepovedih prehitvanja ter navedli nekaj primerov. Vendar pa nismo omenili še vsega. Danes dodajamo še to, da je prehitvanje prepovedano tudi takrat, ko je cesta vsled dežja mokra in kolesa na mokri cesti nimajo dovolj oprijema in drsijo. Tembolj nevarno pa je še takrat, če niso vsi deli vozila v redu. Prehitvanje je dovoljeno le, če se je prednji voz umaknil dovolj daleč na desno in s trobljo, lučjo (ponoči) ali pa z roko dal primerno znamenje. V tem primeru je po zakonu dovoljeno prehiteti celo na levo stran, če je cesta vidno prosta. Voznik, ki ga je vozilo prehitelo, ne sme zvišati brzine svojemu vozilu, bolje je, če brzino zmanjša vsaj tako dolgo, dokler se prednje vozilo ne umakne dovolj daleč naprej! (§ 18 cest. pol. reda.)

Večkrat pa se tudi zgodi, da ima voz, ki bi rad prehitel sprednjega, še premajhno brzino in tako se zgodi, da oba vozova nekaj časa vozita vzporedno. Tudi to vodi do pogostih prometnih nezgod in je po § 15/1 c. p. r. prepovedan način vožnje!

Kako pa je s prehitvanjem cestne železnice, kdaj in kje se jo sme prehitovati? Cestno železnico se sme prehiteti samo na desni strani. Samo ako je med cestno železnico in njenim tirom na desni strani premalo prostora in je cesta na nasprotni strani popolnoma prosta, je dovoljeno prehitvanje tudi na levo stran! Če cestna železnica stoji in je dovolj prostora za vstop in izstop potnikov, in tudi dovolj prostora za voz, ki hoče priti naprej, se sme prehitvanje v počasni vožnji poskusiti, — seveda na desni strani! Izjema bi bila samo tam, kjer teče tir cestne železnice za prehitvanje na desni strani. V primeru, ko cestna železnica stoji, je posebno treba paziti na pešce, ki pri izstopu radi gredo na nasprotno stran ceste.

MLADE in še neizkušene vozače pa opozarjamo tudi na predpis § 17 c. p. r., ki govori o pravilnem izogibanju na cesti. Določba govori čisto jasno, da se je treba izogniti čisto na desno, če pa vozač pri svoji vožnji še ni popolnoma varen, pa naj obstane. Ako se srečata na ozki cesti dve vozili in je izognitev nemogoča, potem mora ožje in lažje obloženo vozilo toliko časa voziti nazaj, dokler ne najde primerne prostora za izognitev. V takem primeru je treba že premišljeno ravnati.

Tudi glede dovoljene brzine motornih vozil obstajajo posebni predpisi. Med hišami, to je po mestu in vasi, je po zakonu § 91 / t. 4 za motorna vozila dovoljena najvišja brzina 40 kilometrov na uro. Na prostih cestah znaša najvišja hitrost v smislu predpisa za vozila z zračno pnevmatiko 70 kilometrov na uro. To velja za motorna vozila s prikolico in za osebne vozove s prikolico, za omnibuse in tovarne vozove. Bolj hitro vozijo lahko samo osebni avtomobili brez prikolic ali privezkov in taka motorna kolesa. Vozilo pa mora biti tako v redu, da ga je možno ob vsaki priliki hitro ustaviti. Voznik, ki vozi z večjo brzino od 70 kilometrov, mora še posebno skrbno upoštevati prometne predpise.

Na žalost pa je preveč dobro znano dejstvo, da se vsi vozači ne držijo točno prometnih predpisov in tako s svojim neodgovornim ravnanjem povzročajo številne prometne nesreče, ki so prav v zadnjem času dosegle tak obseg, da se človek upravičeno počuti nesrečnega na cesti. Proti nesrečam voznik nikakor ni zavarovan in z neodgovornim dirjanjem povzroča škodo sebi in drugim. Priporočamo se več discipline na cesti in dosledno upoštevanje prometnih predpisov, le na ta način bo boj proti prometnim nesrečam uspešen. Posebno nevarna so križišča, toda o tem in drugem prihodnjic več.

Prošnje za zboljšanje in čiščenje planin je treba vložiti sedaj

Gnojenje z umetnimi gnojili je tudi na planinah zelo važen ukrep za zboljšanje rodovitnosti tal in pašnih možnosti. Zato bodo agrarne okrajne oblasti tudi letos dajale prispevke za nakup umetnih gnojil in za gnojenje planin in visoko ležečih pašnikov. Potrebne prošnje je treba vložiti pri agrarni okrajni oblasti (Agrarbezirksbehörde) v Celovcu ali Beljaku pod nazivom »Handelsdüngeraktion für Almverbesserungen 1955«. Prošnje za planine in pašnike, ki so bili v zadnjih letih pognojili z umetnimi gnojili s pomočjo ERP-prispevkov, se letos ne bodo upoštevale.

Sedaj je tudi čas, da se vložijo prošnje za podporo k drugim zboljševanjem na planinah, kakor so to gradnja poti, postavitve ograj, čiščenje plevela in grmičevja, naprava napajališč in pastirskih koč. Za vse te ukrepe dajejo agrarne okrajne oblasti subvencije in posojila. Ta posojila lahko dobijo tudi najemniki planin, predpogoj je vendar, da je najemniška pogodba sklenjena za tako dobo, ki opravičuje podelitev subvencije ali posojila.

Nehru na obisku v Sovjetski zvezi

V začetku preteklega tedna je prispel na svoj obisk v Evropi indijski ministrijski predsednik Nehru. Po kratkem zadržanju v Rimu in v Pragi je došel na dva tedensko bivanje v Sovjetsko zvezo, kjer so mu v Moskvi priredili veličasten sprejem, kot ga doslej še ni doživel noben inozemski državnik.

Prvi dnevi Nehrujevega bivanja v Sovjetski zvezi so bili posvečeni razgovorom indijskih državnikov s sovjetskimi voditelji. Obravnavali so vsa tekoča vprašanja svetovne politike, posebno pa seveda probleme medsebojnih odnosov, kjer da — kakor je izjavil prvi sekretar CK KP Sovjetske zveze Hruščev — ni vprašanj, ki bi kalila odnose med Indijo in Sovjetsko zvezo. Razgovore bodo nadaljevali po vrnitvi Nehruja s potovanja po Sovjetski zvezi, kjer bo v raznih krajih obiskal številne ustanove, tovarne in

obrate, za zaključek njegovega obiska pa pričakujejo skupno deklaracijo, katera naj bi v prvi vrsti izražala obojestranski sprejem načel kockistence, podobno kot so bile poudarjene v indijsko-jugoslovanski deklaraciji, sprejeti ob obisku maršala Tita v Indiji.

Nehrujev obisk v Sovjetski zvezi, ki poteka v znamenju miroljubnega prizadevanja, vzbuja v svetovni javnosti veliko zanimanje, saj pričakujejo od teh razgovorov tudi morebitno zmanjšanje napetosti glede vprašanja Formoze in drugih nerešenih problemov v svetu. Da Nehru sam neomajno upa v uspeh svoje »misije dobre volje«, dokazuje njegova izjava v Moskvi, kjer je dejal, da »je napočil čas miru, čeprav je na svetu še nezaupanje, ki ga je treba odstranjevati postopoma in vztrajno«.

Moskva vabi tudi francoske državnike

Komaj se je poleglo prvo presenečenje nad nepričakovanim povabilom zapadno-nemškega kanclerja v Moskvo, se je sovjetski zunanji minister Molotov na svoji poti v San Francisco ustavil v Parizu, kjer se je razgovarjal z ministrskim predsednikom Faure-om in zunanjim ministrom Pinayem. Ob tej priložnosti je izrazil željo, da bi vodilne osebnosti Francije spet rad videl v Parizu ali v Moskvi, kar nedvomno pomeni nekakšno povabilo francoskih državnikov v Sovjetsko zvezo.

Kancler Adenauer je, kakor smo poročali že zadnjič, pripravljen obiskati Mo-

skvo in se razgovarjati s sovjetskimi državniki, izraža pa mnenje, da bi se morali pred takim sestankom razgovarjati poprej še obojestranski izvedenci. Prav tako tudi v Parizu poudarjajo veliki pomen medsebojnih stikov in je možno, da bodo francoski voditelji prej ali slej našli možnost za razgovore s sovjetskimi kolegi, bodisi to v Moskvi, Parizu ali kje drugje. Na vsak način so potekali razgovori z Molotovom v »izredno prijateljskem vzdušju«, ko so se menili o vprašanjih četverne konference, razorožitve in Nemčije.

Maršal Tito bo obiskal Libanon

Ko se je predsednik FLR Jugoslavije

nistrskim predsednikom Egipta Naserom, otični obisk v Egiptu. Maršal Tito je povabilo sprejel, toda doslej datuma še niso določili. Zdaj pa je prejel predsednik Jugoslavije tudi povabilo predsednika libanonske republike in so v zunanjem ministrstvu sporočili, da je maršal Tito povabilo v načelu sprejel. Možno je, da bo obiskal ti dve državi ob priložnosti, ko bo vrnil obisk cesarja Selasia v Etiopiji.

Letalski promet Reka — Celovec

Sedemnajst let je od tega, ko je bila prekinjena letalska proga med Celovcem in Reko. Progo bodo ponovno odprli 19. t. m. Promet na tej progi bodo vzdrževala letala JAT. Dan po otvoritvi bo z letalom te družbe odpotoval na Reko deželni glavar Ferdinand Wedenig.

CIRCUS Friederike Hagenbeck

DATUMI GOSTOVANJA V LIENZU, BELJAKU IN CELOVCU RAZVIDNI NA LEPAKIH!

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Začetek oddaje — 5.50 Kmečka oddaja — 6.00 Glasbeni pozdrav — 7.00 Jutranji koncert — 7.55 Marsikaj zvenečega — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.10 Medigra — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Medigra — 11.25 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podoželje — 12.02 Pestro namešano — 13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Objave — 13.55 Slovenska poročila in objave — 14.25 Specijalno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.00 Kulturne vesti — 17.30 Popoldanski koncert — 18.00 Radio nasveti — 19.55 Lokalna poročila — 00.05 Nočna oddaja.

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 18. junij:

8.45 Daljni pestri svet — 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (slov.) — 11.00 Dobro razpoloženi dopoldne — 14.35 Pozdrav nate — 15.35 Domači zvoki — 16.45 Knjižni kotic — 18.00 Iz parlamenta — 20.20 Randevu v dur in mol: pester večer dobre volje.

Nedelja, 19. junij:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 11.30 Dobra volja in veselje za vse ljudi — 14.30 Otroški oder: Ulenspiegel je v deželi — 15.00 Pozdrav nate — 17.00 Zabaven ples z velikim in malim plesnim orkestrom in znanimi solisti — 18.30 Lepe melodije — 18.55 Nedeljski šport — 20.15 Šopek melodij za njo in njega.

Ponedeljek, 20. junij:

11.25 K dnevu dobre volje: prireditev podmladka Rdečega križa — 13.55 Slovenske pesmi — 15.30 Herbert Seiter in veliki orkester radia Dunaj — 18.35 Gospodarski komentar

pride v
Spittal
Lienz
Beljak
Celovec

Zoo na kolesih

odprt od 9. ure naprej, z nosorogom, opičjim rajem in mnogimi redkimi živalmi!

14 Liliputancev

najmanjši artisti

12 Lipicancev

prvič pokazana dresura

Čreda slonov

Dresure divjih zveri

... in svetovni program!

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

— 18.45 Za našo vas (slov.) — 19.15 Trikrat kralj — 19.30 Dober večer, dragi poslušalci.

Torek, 21. junij:

8.45 Zdravstveno predavanje — 13.55 Poročila in objave, zdravniški vedež, zabavne melodije (slov.) — 15.00 Šolska oddaja: Po Evropi — 15.30 Francoska glasba — 18.35 Oddaja za delavce — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci — 20.20 Operni koncert: Mozart, Wagner, Strauss.

Sreda, 22. junij:

8.45 Iz ženskega sveta — 11.20 Dobro razpoloženi predpoldan — 13.55 Poročila in objave, za ženo in družino (slov.) — 15.00 Šolska oddaja: Pravljičje za vas — 15.45 Otroška ura: za vesele male ljudi — 18.35 Oddaja za delavce — 18.45 Mali leksikon (slov.) — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci.

Četrtek, 23. junij:

11.00 Šolska oddaja: od instrumenta do orkestra — 13.55 Poročila in objave, razvojne črte slovenske proze (slov.) — 16.00 Ruska glasba — 18.30 Govori UNESCO — 18.40 Gospodarski komentar — 20.20 Koroška lovška ura — 21.00 V tričetrtinskem taktu.

Petek, 24. junij:

8.45 Za hišo in dom — 11.00 Šolska oddaja: aktualni dogodki meseca — 13.55 Poročila in objave, Trdi orehi (slov.) — 15.00 Leto v besedi in pesmi: Poletje — 15.45 Otroška ura — 16.00 Glasba iz operete in filma — 18.30 Agrarnopolitični razgled — 18.45 Športni obzornik (slov.) — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci.

KÄRNTNER HEIMATWERK

(KOROŠKA DOMAČA OBRT)

Poletne ženske noše v bogati izbiri

CELOVEC, Herrengasse 2

10 let Organizacija združenih narodov

V ponedeljek se bo v San Franciscu začela proslava desetletnice ustanovitve Organizacije združenih narodov, katere se bo udeležilo veliko število zastopnikov držav-članic iz vseh delov sveta. Napovedan je obisk okoli 40 zunanjih ministrov, med njimi seveda zunanji ministri štirih velesil, ki se bodo ob tej priložnosti razgovarjali tudi o podrobnostih bližnjega srečanja »velikih štirih« v Zenevi, ki se bo verjetno pričelo 18. julija.

Proslavo bo otvoril ameriški predsednik Eisenhower, za njim pa bodo tekom več dni trajajočega zasedanja spregovorili zastopniki vseh 60 držav-članic. Pred-

videni so razni sprejemi, različne prireditve in sestanki med državniki.

V zvezi z desetletnico je zanimivo tudi dejstvo, da je generalni sekretar OZN Hammarskjöld napovedal možnost, da bi na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine sprejeli sklep o sklicanju konference za revizijo Ustanovne listine združenih narodov. Ker je za vsako spremembo potrebna soglasnost vseh velesil, doslej niso načelnjali tega vprašanja, zdaj pa izgleda, da smatrajo v OZN zboljšanje razmerja med Vzdhodom in Zapadom že za toliko dozorelo, da bi bila taka konferenca lahko koristna in plodna.

Zasedanje zastopnikov avstrijskih velesejmov

Nedavno je bilo v Celovcu sedmo zasedanje zastopnikov avstrijskih velesejmov. Na zasedanju pod predsedstvom namestnika direktorja graškega velesejma Mrazeka so bili prisotni zastopnik ministrstva za trgovino in obnovo dr. Wagner in predstavniki velesejmov Dornbirn, Graz, Innsbruck, Celovec, Ried in Wels. Na skupnem sprejemu je spregovoril deželni glavar Wedenig ter je v svojem pozdravnem govoru posebej nakazal razvoj koroškega velesejma in želel vsem priznanim avstrijskim velesejmom plodovit razvoj v korist celotnega avstrijskega gospodarstva.

Na zasedanju so razpravljali o vprašanjih gospodarske eksistence avstrijskih

velesejmov, med drugim o izkoriščanju posebno učinkovitih reklamnih sredstev, kakor radia in prospektov v več jezikih ter o porazdelitvi velesejmskih terminov za leto 1956. Razpravljali so tudi o udeležbi na inozemskih sejmih. Zastopniki so se sporazumeli o vseh točkah dnevnega reda in sklenili enotnost prizadevanja, da izgradijo avstrijske velesejme na načine, ki bodo vodili k uspehom predvidenim v zastavljenih ciljih.

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile

- Riesenwahl — über 100 Ausstattungen
- Die besten und billigsten Möbel Österreichs
- Hartholzschlafzimmer nur 3900 Schilling
- Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
- Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

STADLER-MÖBEL
KLAGENFURT